

DOCUMENT RESUME

ED 241 643

UD 023 406

AUTHOR Krol, Virginia Surdacki; Rychlinski, Anna M.
TITLE Supplement for Curriculum Guide in Reading:
Polish-Speaking Students. Level K. Working Draft.
INSTITUTION Chicago Board of Education, Ill.
PUB DATE 80
NOTE 155p.; For related documents, see UD 023 405-409.
PUB TYPE Guides - Classroom Use - Guides (For Teachers) (052)
LANGUAGE English; Polish
EDRS PRICE MF01/PC07 Plus Postage.
DESCRIPTORS Behavioral Objectives; Bilingual Instructional
Materials; Cultural Awareness; Curriculum Guides;
Intermediate Grades; *Learning Activities; Polish;
*Polish Americans; *Reading Instruction; *Teaching
Methods

ABSTRACT

This guide is a supplement to the Chicago public schools' regular reading curriculum guide and is for use with Polish-speaking students at approximately 5th grade level. Teaching strategies refer the teacher to Polish texts and to literary and historical selections which reflect the students' Polish heritage. Reading guide references to American customs, traditions, and folklore are translated into Polish. The supplement is divided into four sections dealing with word attack, comprehension, study skills, and literature. For each, skills, subskills, and objectives are listed, teaching/learning strategies (using both Polish and English) are suggested, and answers and/or criteria are given. (CMG)

* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *

ED241643

SUPPLEMENT FOR CURRICULUM GUIDE
IN READING: POLISH-SPEAKING STUDENTS
LEVEL K

Working Draft

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION
CENTER (ERIC)

☒ This document has been reproduced as
received from the person or organization
originating it.

☐ Minor changes have been made to improve
reproduction quality.

• Points of view or opinions stated in this docu-
ment do not necessarily represent official NIE
position or policy.

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS
MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY

G.J. Heing, Asst. Supt.

Chicago Bd. of Ed.

TO THE EDUCATIONAL RESOURCES
INFORMATION CENTER (ERIC)."

Copyright 1980
Board of Education
of the
City of Chicago
Chicago, Illinois

Interim General Superintendent of Schools

Angeline P. Caruso
Chicago Public Schools

UD0033406

CONTENTS

Preface	v
Acknowledgment	vii
Introduction	ix

LEVEL K

Word Attack	1
Comprehension	55
Study Skills	91
Literature	129

PREFACE

The mastery of reading skills is one of the greatest problems facing the nation today. Under ordinary circumstances, reading instruction presents a formidable task. The communication barrier experienced by the non-English-speaking student poses an even greater problem for reading instruction. The Polish supplements to the reading guides are designed to assist the teacher in the effective implementation of the reading curriculum.

The supplements parallel the reading guides of the Chicago Reading Program; however, teaching strategies refer the teacher to Polish texts and to literary and historical selections which reflect the students' Polish heritage. Reading guide references to American customs, traditions, and folklore are faithfully rendered into the Polish, thus expanding students' new horizons.

Every effort is made to help the Polish students bridge the gap between the two languages, to preserve their culture, and to lead them into the adventure of becoming English-speaking Americans.

ACKNOWLEDGMENT

INSTRUCTION AND PUPIL SERVICES

Manford Byrd, Jr.
Deputy Superintendent

DEPARTMENT OF CURRICULUM

Gerard J. Heing
Assistant Superintendent

BUREAU OF LANGUAGE ARTS

Mattie Claybrook Williams
Director

Sincere appreciation is extended to Virginia Surdacki Król and Anna M. Rychliński, curriculum writers, for their efforts in the preparation of this publication.

It is the policy of the Board of Education of the City of Chicago not to discriminate on the basis of race, color, national origin, or sex in educational programs or employment policies and practices.

INTRODUCTION

The Polish supplements to the reading guides follow their English counterparts in concept and form. Attention has been given to the solution of particular English language problems which the Polish native speaker will encounter.* At the same time, consideration has been given to the philosophy of bilingual education in that Polish culture has been preserved.

Supportive reading resources refer the teacher to excerpts from two basal readers at each level. References are also made throughout the supplements to various sources which have been compiled and made available to teachers in a booklet entitled Literature Resource Materials: Polish Poems, Legends, Fables, and Songs. It is designed in conjunction with Levels EF, GH, J, and K of the Supplement for Curriculum Guide in Reading: Polish-Speaking Students, and it is to be used by the teacher as a reference resource.

The Use of Transliteration

Because of the disparity between the Polish and English languages and the absence of variant sounds in Polish letters, the Polish native speakers will experience some difficulty in English pronunciation. Pronunciation symbols in dictionaries vary from language to language, and within each language as well; therefore, transliteration (in this case, spelling English words using the Polish alphabet) is used to simplify transition to English. It must be stressed that the phonetic Polish spelling of the English word is given only to facilitate English pronunciation and that correct English spelling must be adhered to.

For the English sounds for which there are no equivalent Polish sounds and for which usage of the appropriate letters is not feasible, two IPA (International Phonetic Alphabet) symbols are used:

ʊ for the English u sound as in cut, come

æ for the English a sound as in apple, cap.

Since both the th sound and the th letter combination (digraph) are nonexistent in Polish, the IPA symbol for th will not be used--the th digraph will suffice.

*In certain lessons, where the skill in an English objective does not apply to the Polish language, the teacher is directed to follow the English reading guide strategy.

LEVEL K

WORD ATTACK

Skill

Word Attack

Level K

SubskillWord Recognition: Visual Perception; Objective No. KW1
Italic or Bold Face Words in Context**Objective**

Given printed material containing unfamiliar words, the learner will employ italics or boldface type as an aid to determine the meaning of words in context.

Teaching/Learning Strategy

Explain what italics and boldface type look like.

Boldface - tlusty druk, druk, który jest grubszy od pozostałych słów na danej stronie, podkreślający w ten sposób ważność danego wyrazu.

Italics - druk pochyły, kursywa - rodzaj druku, który również przez swą odmiennosć od pozostałych liter na stronie zwraca na siebie uwagę.

Have the learners find examples of each in their texts and determine in what way they enhance the meaning of the selection in which they appear.

Provide several selections containing underlined unfamiliar words where italics and/or boldface type are also included to help point out the meaning of the words. Ask the learners to define the underlined words from the context of the selection.

Answers and/or Criteria

The learner, given printed material containing unfamiliar words, will employ italics or boldface type to determine the meaning of words in context, with at least 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Word Recognition: Visual Perception; Objective No. KW2
Context Clue in Sentence Application

Objective

Given sentences containing unfamiliar words, the learner will determine the meanings of the words through their use in context.

Teaching/Learning Strategy

Present the following example on the board:

Popiel był tyranem.

towarzysz - właściciel - despota - okrutny władca

Które z podanych czterech wyrazów najlepiej określa słowo tyran?

Discuss with the learners their choices of the words.

Prepare a worksheet similar to the following one:

Przeczytajcie uważnie podane poniżej zdania. Zwróćcie uwagę na podkreślone w nich słowa i znajdźcie ich odpowiedniki ze słów podanych pod każdym ze zdań.

1. Rzetelność królowej Kingi nigdy nie była kwestionowana.
rzewność, uczciwość, pewność, kłamstwa
2. Twardowski podpisał diabłu cyrograf.
żądał, umowę, życiorys, rachunek
3. Smok wawelski był okrutnym potworem.
kolegą, strasznym zwierzęciem, sąsiadem, nauczycielem
4. Śpiący rycerze w Tatrach są częścią dawnych legend ludowych.
folkloru, poezji, historii, Górali

Answers and/or Criteria

1. uczciwość 2. umowę 3. strasznym zwierzęciem 4. folkloru

The learner, given sentences containing unfamiliar words, will determine the meanings of the words through their use in context.

Skill

Word Attack

Level K**Subskill**Word Recognition: Visual Perception;
Context Clue in Sentence Application**Objective No.** KW3**Objective**

Given a sentence with a multimeaning word underlined, the learner will use the context of the sentence to identify the correct meaning of the word.

Teaching/Learning Strategy

Remind the learners that some words have more than one meaning. Specify that often their meanings are completely different. Compile on the board a list of words suggested by the learners. Prepare a worksheet similar to the following sample. Have the learners read the sentence and define the underlined word from the context of the sentence.

1. Przed sklepem z zabawkami ustawił się ogonek.
2. Kotek zapał swój własny ogonek.
3. Janek uderzył się o kant stołu.
4. Stefan chciał sprzedać bilet na koncert, ale Zosia podejrzewała że to jakiś kant.
5. Pan Jankowski zawsze nosi muszkę.
6. Mała muszka wpadła do zupy Janka.
7. Basia zobaczyła koniki pasące się na łące.
8. Przed kinem tylko koniki sprzedawali bilety.

Answers and/or Criteria

1. kolejka
2. tylna część ciała zwierzęcia
3. róg
4. oszustwo
5. rodzaj krawata
6. owad
7. małe konie-zwierzęta
8. osoby sprzedające nielegalnie bilety

The learner, given a sentence with a multimeaning word underlined, will use the context of a sentence to identify the correct meaning of a word, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K**Subskill**

Word Recognition: Visual Perception;
Context Clue in Sentence Series
Application

Objective No. KW4

Objective : Given a paragraph containing an unfamiliar word, the learner will use the context of several sentences to infer the meaning of the word.

Teaching/Learning Strategy

Use content area texts or selections from the basal reader in developing this skill. Choose a paragraph from either one and present it on the board or a worksheet. Explain--

W urywku, który wam daję znajduje się podkreślone słowo. Słowo to nie jest wam dobrze znane. Spróbujcie jednak wywnioskować znaczenie tego słowa z treści podanego urywka.

Answers and/or Criteria

The learner will combine the context clues of several sentences to define the meaning of an unfamiliar word in a paragraph, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K**Subskill**Word Recognition: Visual Perception; **Objective No.** KW5
Pictorial Clue in Context-Area
Textbook Application**Objective**

Given assignments in reading or content-area textbooks, the learner will use pictorial illustrations as clues to isolate sections to which they relate.

Teaching/Learning Strategy

Discuss with the learners pictorial illustrations found in the books they read. Create in the learners the awareness that much information can be gained through pictorial illustration. Realize that many things unknown to the learners cannot be understood or visualized adequately through written descriptions alone, no matter how comprehensive.

Have the learners read the following selection and look at the illustrations. Ask the learners to isolate the specific passages which relate to the illustrations given.

Przeczytajcie poniższy opis i przyjrzyjcie się obrazkom. Wskażcie tę część opisu, która odpowiada danemu obrazkowi.

Górale

U podnóża Tatr mieszkają górale podhalańscy. Oryginalny i piękny jest strój góralski, noszony zwłaszcza przy różnych uroczystościach.

Strój górali stanowią: czarny filcowy kapelusz z piórkiem, opasany rzemykiem z naszytymi białymi muszelkami; biała koszula spięta mosiężną spinką, serdak ozdobiony kolorowymi haftami; gunia z białego lub ciemnobrązowego sukna domowej roboty; wąskie spodnie uszyte z grubego białego sukna z ciemnym wąskim lampasem i barwnymi parzenicami; kierzce z ozdobnie wytłoczonej skóry.

Strój góralek: barwna chusta, haftowana koszula, gorset wyszywany cekinami, serdak ozdobiony kolorowymi haftami, szeroka, kwiecista spódnica, kierzce.

Chaty góralskie pokryte są wysokimi, stromymi, załamanymi dachami. Szerokie okapy dachów chronią przed ulewnymi deszczami i obfitymi opadami śnieżnymi. Ściany i stropy zbudowane są z grubych bali świerkowych, które są zazwyczaj bogato rzeźbione. W izbach góralskich znajdują się również przedmioty zrobione z drewna, które są bogato zdobione.

KW5

Answers and/or Criteria

The learner will isolate sections of selections which relate specifically to illustrations, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K**Subskill**Structural Analysis: Visual
Perception; Inflectional Ending
Identification**Objective No.** KW6**Objective**

Given a list of irregular Polish nouns, the learner will form their correct declensional forms.

Teaching/Learning Strategy

Construct a worksheet with a list of words that require irregular declensional changes. Explain--

W języku polskim spotykamy szereg rzeczowników nieregularnych. W rzeczownikach tych następuje zmiana w ich temacie np. pies - psa.

Przypatrzcie się podanej liście i wpiszcie formę liczby mnogiej lub formę różniącą się od podanej.

ręka	_____
człowiek	_____
kolega	_____
młody	_____
prosty	_____
głuchy	_____
zab	_____
błąd	_____
drugi	_____
mąż	_____
ksiądz	_____
święta	_____

Answers and/or Criteria

The learner will form correct declensional forms of irregular nouns, with 100 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Visual
Perception; Inflectional Ending
Identification

Objective No. KW7

Objective

Given a group of sentences with root words underlined, the learner will add inflected endings to change the meanings of the underlined words.

Teaching/Learning Strategy

Lead an oral discussion. Write on the board a root word, such as mówić. Ask the learners to compose sentences using the word in different ways.

Roman mówił o astronautach.

Dzieci mówiły do siebie.

Ona mówi bardzo cicho.

Have the learners identify the inflectional endings used in the sentences. Construct a worksheet, such as the following.

Instruct the learners to add the correct inflectional endings to the words in parentheses.

Przeczytajcie zdania i wstawcie odpowiednią formę słowa podanego w nawiasie.

1. Matka Bolek była (zmartwić), ponieważ Bolek spóźniał się na kolację.
2. Samolot był (opóźniać) ze względu na warunki atmosferyczne.
3. Marek (wkładać) pieniądze na konto bankowe.
4. W czasie wakacji nad morzem, dzieci codziennie chodzili się (kąpiel).
5. Basia nie (chcieć) umyć naczyń.
6. Gra w piłkę i (zajmować) większość wolnego czasu chłopców.
7. Chłopcy (chwalić się) swymi umiejętnościami (drapać się) na drzewa.
8. W czasie przechodzenia przez oblodzoną jezdnię, Marysia (poślizgnąć się).

Answers and/or Criteria

1. zmartwiona
2. opóźniony
3. włożył
4. kąpać
5. chciała
6. zajmowała
7. chwalili, drapania się
8. poślizgnęła się

The learner, given sentences with root words underlined, will add inflected endings to change the meaning of a sentence, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Root Word Change to
Plural or Past Tense Application

Objective No. KW8

Objective

Given a group of root words, the learner will add
inflected endings to change them to plural or past
tense.

Teaching/Learning Strategy

Review the rules for putting words into plural or past tense
forms. Discuss several examples for each. Construct a work-
sheet such as the following:

Wpiszcie w podaną tabelę formy liczby mnogiej i czasu
przeszłego podanych słów.

temat	liczba mnoga	czas przeszły
zbiór		
szedł		
rysunek		
ładunek		
paczka		
meldunek		
orka		
miara		
kara		

Answers and/or Criteria

zbiory, zbierali; szli, szli; rysunki, rysowali; ładunki,
ładowali; paczki, pakowali; meldunki, meldowali; orki, orali;
miary, mierzyli; kary, karali

The learner will add inflected endings to change root words
to plural or past tense, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level K

Subskill Structural Analysis: Visual
Perception; Prefix and Suffix to
Root Word Application

Objective No. KW9

Objective Given a list of words, each containing a prefix
and a suffix, the learner will identify the root words.

Teaching/Learning Strategy

Review the meaning of the words temat, rdzeń, przedrostek,
i przyrostek with the learners. Point out that the root
is the main part of a word. Note that the prefix is a word
element placed in front of the root, which changes or adds
to the meaning of the word, and the suffix is a word element
placed at the end of the root and often indicates the way
the word is used in the sentence. Discuss the meaning of
the given terms and use several examples to facilitate
understanding.

Provide an independent activity for the learners dealing with
the identification of root words.

Z podanych poniżej słów znajdź ich rdzeń, przyrostki i przedrostki.

1. woźnica , przewożony, dowozić
2. przyrosnąć, odrastać, roślina
3. przebogaty, bogactwo, wzbogacać
4. praca, pracodawca, przepracować
5. droga, przydrożny, podróżny
6. bić, przybijać, odbić
7. przesiedzieć, siedział, odsiedzieć
8. przewidzieć, widział, widzieli
9. przerysować, odrysował, dorysowali
10. przeleżeć, odleżeć, leżał

Answers and/or Criteria

1. woź 2. ros 3. bogat 4. prac 5. drog /ż/ 6. bić
7. siedz 8. widz 9. rys 10. leż - root words

The learner will identify the root word of words containing
both a prefix and a suffix, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K**Subskill**Structural Analysis: Visual
Perception; Word with Prefix
Application**Objective No.** KW10**Objective**

Given a list of prefixed words, the learner will divide each word into its prefix and root.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet, such as the one below. Tell the learners--
Podzielcie podane wam poniżej słowa kreską /, oddzielcie
przedrostek i przyrostek od rdzenia.

przedrostek rdzeń przyrostek

podróżny
zaplecze
prześpiewać
usłyszeć
wymienić
nonsens
wymiana
współpracownik
północ
poranek
fotograf
autograf
przygotować
przepisać
zaśpiewać
wymówić
zamówić
niezgodny
reorganizować
rozładować
zasmucony

Answers and/or Criteria

The learner will divide prefixed words into root and prefix,
with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level K

Subskill Structural Analysis: Visual
Perception; Prefix Identification

Objective No. KW11

Objective Given a word and two prefixes, the learner will attach to the word the prefix which creates a new word.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the fact that prefixes add to or alter the meaning of the root to which they are attached. Remind the learners that not all prefixes can be used with all roots, even if the meanings of two prefixes are similar.

Provide a worksheet with items such as the following:

Wybierz z niżej podanych przedrostków te, które pomogą utworzyć nowe słowo.

z
prze + organizować =

wy
prze + mieniać =

prze
za + ciążyć =

do
wy + pisać =

Answers and/or Criteria

zorganizować, wymieniać, przeciążyć, dopisać, wypisać

The learner, given a word and two prefixes, will attach to the word the prefix which creates a new word, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level K

Subskill Structural Analysis: Visual
Perception; Prefix Identification

Objective No. KW12

Objective Given a list of prefixes and a list of root words, the learner will combine each prefix with several roots to form new words.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet in which the learners will combine each prefix with several roots to form at least four new words.

Develop the understanding that a knowledge of prefixes and root words aids in word analysis and vocabulary enrichment.

Z podanych poniżej przedrostków i słów ułóż nowe słowa.

Przedrostki

prze
od
za
wy
współ
na
z
do

rdzenie

robić
gotować
biegać
chodzić
pracować
grzać
siedzieć
pisać
czytać

Answers and/or Criteria

prze - przerobić, przegotować, przebiegać, przechodzić,
przepracować, przegrzać, przesiedzieć, przepisać, przeczytać.
od - odrobić, odgotować, odbiegać itd.

The learner will form new words by combining prefixes with several root words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Visual
Perception; Suffix Identification

Objective No. KW13

Objective Given a list of suffixes and a group of sentences, each containing a word lacking a suffix, the learner will write in the correct suffixes.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet, such as the following. Have the learners write in the correct suffix.

Wpiszcie brakujące przyrostki.

1. Kolumb jest odkryw__ Ameryki.
2. Dzieci bawi__ się na plaży.
3. Marysia napis__ zadanie domowe.
4. W wyścigu zwyciężył najszyb__ zawodnik.
5. Odważ__ żołnierz maszerował na defiladzie.
6. Mama ostroż__ wkładała ciasto do pieca.
7. Domy są wyż__ od garaży.
8. Najpięk__ rysunek pójdzie na wystawę.
9. To jest dębo__ stół.
10. Janek jest bardzo cierp__.

Answers and/or Criteria

1. odkrywca 2. bawią, bawiły 3. napisała 4. najszybszy
5. odważny 6. ostrożnie 7. wyższe 8. najpiękniejszy
9. dębowy 10. cierpliw

The learner will add the correct suffixes to words in given sentences, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; **Suffix Identification**

Objective No. KW14

Objective

Given words with the suffixes -ek, -aszek, -uszek, -iszek, -o, -cio, -eczka, -uchna, and -atko, the learner will use them correctly in sentence context.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the meaning of the given suffixes. Explain--
Znamy całą grupę przyrostków, które mają specjalną funkcję
w budowie słowotwórczej wyrazu. Są nimi przyrostki zdrobniałe.
Znamy następujące przyrostki: -ek, -aszek, -uszek, -iszek,
-o, -cio, -eczka, -uchna, -atko i wiele innych.

Construct a worksheet, such as the following. Have the learners
add the correct suffixes in order to form diminutive words.

Do podanych poniżej słów dopiszcie odpowiednie przyrostki,
tak aby słowa te przybrały formę zdrobniałą.

oficer _____
dół _____
chata _____
ptak _____
koło _____
wianek _____

kot _____
wóz _____
ręka _____
wuj _____
dzban _____
brat _____

Ask the learners to compose their own sentences with the words.

Answers and/or Criteria

The learner will use words having diminutive suffixes, with
100 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Verb to Noun Suffix
Application

Objective No. KW15

Objective

Given a list of suffixes and a list of verbs, some with variant endings, the learner will change the verbs to nouns by altering the verb spelling and adding the appropriate suffix.

Teaching/Learning Strategy

Explain that suffixes change words from one part of speech to another. Noun suffixes-- such as -ca, -ciel, -ator, -acz, -arz, -ała, -oła, -uch, -och, -dło, -ak, and -acz--change words into nouns. Give, or ask the learners for, examples with all the suffixes discussed. Point out that when adding suffixes to some verbs or other parts of speech, the spelling of the root word must be altered.

Construct a worksheet. Ask the learners to add an appropriate suffix, from the above list, to each of the following verbs:

Do podanych poniżej czasowników dodajcie odpowiednie przyrostki, tak, aby stały się one rzeczownikami.
Ułóżcie zdania zarówno z czasownikami jak i z rzeczownikami utworzonymi z tych czasowników.

zbawić
wierzyć
administrować
grać
chrapać
bazgrać
spać
szyć
czerpać

obronić
niszczyć
organizować
tkać
dłubać
pleść
kręcić się
kropić
ogrzewać

kłamać
stworzyć
działać
pisać
jakać
paść
myć
chodzić
siekać

Answers and/or Criteria

zbawca
wierzyciel
administrator
gracz
chrapała
bazgrała
spioch
czerpak

obronica
niszczyciel
organizator
tkacz
dłubała
pleciuch
kręcioch
ogrzewacz

kłamca
stworzyciel
działacz
pisarz
jakała
pastuch
mydło
siekacz

The learner will change verbs to nouns by altering spelling and adding suffixes, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Suffix Generalization

Objective No. KW16

Objective

Given selected words and suffixes, the learner will join words and suffixes, using ć or źć where necessary.

Teaching/Learning Strategy

Review the rules for forming the infinitive of verbs.

Kiedy porównujemy takie formy czasowników, jak niosę, odpoczywam, z formami nieść, odpoczywać, widzimy, że za pomocą form: niosę, odpoczywam, nie tylko nazywamy czynność, ale określamy również czas, osobę, liczbę. Natomiast za pomocą form: nieść, odpoczywać nazywamy czynność, nie wskazując, kto i kiedy ją wykonuje.

Te formy to bezokoliczniki.

Bezokoliczniki, kończą się przeważnie na -ć, a niekiedy na c.

Nigdy nie należy pisać -dz w ich zakończeniu.

W takich bezokolicznikach jak gniesć, kłaść, rósć, słyhać w zakończeniu -ść. Na ogół też w tego rodzaju bezokolicznikach piszemy zakończenie -ść.

Zakończenie źć piszemy tylko wówczas, gdy można ź zmienić na z, np. gryźć - bo gryzę.

Prepare a worksheet, such as the following:

Wstaw odpowiednie końcówki bezokolicznika do niżej podanych słów.

odnale

dowie

wle

zagry

wie

Utwórz bezokoliczniki od czasowników:

gryźć, wiódł, wiózł, niósł, laźł, gniótł, znalazł

Answers and/or Criteria

odnaleźć

dowieźć

wleźć

zagryźć

wieźć

The learner will join words and suffixes, given selected words and suffixes, using ć or źć, with 80 percent accuracy.

Skill	Word Attack	Level K
Subskill	Structural Analysis: Visual Perception; Verb to Noun Suffix Application	Objective No. KW17
Objective	Given a group of selected verbs, the learner will add the suffix <u>-anie</u> or <u>-enie</u> to change the verbs to nouns and will use the newly formed nouns in sentences.	

Teaching/Learning Strategy

Point out that some suffixes are noun suffixes; that is, they change a word from another part of speech into a noun. The suffixes -anie, -enie are two of these. Give, or ask the learners for, several examples. Have them demonstrate the use of the words before and after the suffix has been added, by composing sentences with the words.

Przez dodanie do czasowników końcówek -anie, -enie tworzymy rzeczowniki, które oznaczają nie podmioty wykonujące czynność, ale samą czynność; -anie, -enie oznacza, że pewna czynność się odbywa, np. pranie, czytanie, itd.

Provide a list of verbs, such as the following, on the board or on a worksheet. Instruct the learners to add -anie or -enie to each verb to change it to a noun. Have the learners write a sentence with each verb and with each noun, demonstrating their proper use within a sentence.

Z podanych czasowników utwórzcie czasowniki przez dodanie przyrostków -anie albo -enie. Ułóżcie zdania z podanych czasowników i utworzonych rzeczowników.

piec	strzyc	czytać	biegać
nieść	wieść	nosić	wozić
widzieć			

Answers and/or Criteria

pieczenie	strzyżenie	czytanie	bieganie
niesienie	wiezienie	noszenie	wożenie
widzenie			

The learner will add the suffix -anie or -enie to verbs and use the resulting nouns in sentences, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Noun to Adjective
Suffix Application

Objective No. KW18

Objective

Given a selected group of nouns to be changed to adjectives, the learner will add the suffix -ski, -cki, -dzki, -owski, -ny, -owy, -owny, -czy, -ijny, or -yjny to effect the change.

Teaching/Learning Strategy

Discuss nouns that have -ski, -owski, -ny, -owy, -czy, -ijny added to them so that the learners will gain an understanding of the change in meaning and use of the newly formed words. Provide a worksheet, such as the following--

Zamień podane rzeczowniki na przymiotniki, dodając omawiane poprzednio przyrostki. Z dziesięciu nowych słów ułóż zdania.

Polak	Amerykanin	Szkot	Anglik
syn	mąż	żyd	śpiew
lud	śnieg	ogród	podwórze
wieczór	cud	zysk	opiekun
religia	edukacja	konstytucja	hart

Answers and/or Criteria

polski	amerykański	szkocki	angielski
synowski	mężowski	żydowski	śpiewny
ludowy	śnieżny	ogrodowy	podwórzowy
wieczorowy	cudowny	zyskowy	opiekuńczy
religijny	edukacyjny	konstytucyjny	hartowny

The learner will change a group of nouns to adjectives by adding suffixes -ski, -owski, -ny, -owy, -czy, -ijny, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Visual
Perception; Adjective to Adverb
Suffix Application

Objective No. KW19

ObjectiveGiven a selected set of adjectives, the learner
will change them to adverbs by adding the suffix
-e or -o.**Teaching/Learning Strategy**

Explain that the suffix -e or -o can change an adjective to an adverb. Discuss several examples of this with the learners. Have them use the words in sentences.

Przez dodanie do wielu przymiotników końcówek -e lub -o możemy utworzyć z nich przysłówki. Przysłówki są przeważnie określeniami czasowników. Określają bliżej, w jaki sposób, w jakich okolicznościach zachodzi czynność lub stan. Często odpowiadają na pytanie: jak?

Provide a list of adjectives on the board or on a worksheet. Ask the learners to add -e or -o to each. Have the learners write a sentence with each word before the suffix is added and then a sentence with each word with the suffix added.

1. wysoki
2. słodki
3. duży
4. wesoły
5. głupi
6. dobry
7. zły
8. wysoki
9. wielki
10. serdeczny

Answers and/or Criteria

1. wysoko	2. słodko	3. dużo	4. wesoło	5. głupio
6. dobrze	7. źle	8. wysoce	9. wielce	10. serdecznie

The learner will change adjectives to adverbs by adding the suffix -e or -o, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level **K****Subskill**Structural Analysis: Visual
Perception; Suffix Identification

Objective No. KW 20

Objective

Given the word zgoda, the learner will add the suffixes -e, -ny to demonstrate the role of the suffix in changing word functions.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the meaning of the suffixes -e and -ny. Give, or ask for examples of, words containing each suffix.

Assign an exercise with fill-in-the-blank sentences, such as the following, for the learners to complete.

Wstawcie odpowiednie przyrostki, tak, aby zdanie miało sens.

1. Wśród dzieci panowała zgod__.
2. Dzieci bawiły się zgod__.
3. Popatrz jakie te dzieci zgod__.

Have the learners write their own sentences using the words: przyjaźń, przyjaźnie i przyjazny, przyjacielski.

Answers and/or Criteria

1. zgoda
2. zgodnie
3. zgodne

The learner will use the suffixes -e and -ny, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Affix Role in Word
Function Change Application

Objective No. KW21

Objective

Given a selected list of root words, the prefixes, and the suffixes, the learner will choose proper root words and will construct at least one new word with each prefix and each suffix.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the meanings and uses of the given prefixes and suffixes with the learners. Do this through the use of words with the affixes in sentences. Have the learners complete a worksheet, such as the following:

Ułóż z podanych wam rdzeni, przedrostków i przyrostków nowe słowa.

przedrostki

słowa podstawowe

przyrostki

bez
do
naj
nad
o
po
pod
pra
roz

pisać
liczyć
słyszeć
kucharzyć
podróż
apteka
rzeź
baba
robić

acz
ak
aczka
arka
awka
dło
nica
nik

Answers and/or Criteria

Answers will vary.

The learner will construct new words, using prefixes and suffixes with given root words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Compound Word
Identification

Objective No. KW22

Objective

Given a set of compound words, the learner will
identify the individual words that compose them.

Teaching/Learning Strategy

Review this skill by using simple compound words, such as samolot, pracodawca, darmozjad. Ask the learners to identify the individual words. Proceed to words appropriate to a K level. Use the Literature Resource Materials for a list of words. Prepare a worksheet, such as the following:

1. listonosz
2. ośmioletnia
3. błękitnooki
4. bladolicy
5. świerćfinał
6. ciemnooki
7. białogłowa
8. rurociąg
9. samochwała
10. paromierz

Additional list

dwuczęściowy
dwuszereg
brudnopis
czworonożny
darmozjad
radioodbiornik
samosąd
rzeczoznawca
samouk
pełnoletni

Answers and/or Criteria

1. list nosz	2. ośmio letnia	3. błękitno oki
4. blado licy	5. Świerć finał	6. ciemno oki
7. biało głowa	8. ruro ciąg	9. samo chwała
10. paro mierz		

The learner will identify the individual words that compose compound words, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level K

Subskill Structural Analysis: Visual
Perception; Compound Word
Application

Objective No_{KW23}

Objective Given a selected group of words, the learner will assemble them into compound words which fit a given sentence context.

Teaching/Learning Strategy

Discuss how the separate morphemes of compound words contribute to the meaning of the whole word, such as in listonosz, nosi listy. Proceed to a worksheet, such as the one below. Have the learners fill in the blanks by combining the following words to form compound words which fit the sentences.

Z podanych niżej słów utwórz słowa złożone, tak, aby można je było użyć w podanych zdaniach.

pierwszy	para	ogólny	skąpy	liczy
językowy	rząd	krocie	krupa	grosz
słodki	rośliny	znawca	zoo	mięso
wodny	rzeczy	logia	technika	żerny

1. Ponieważ krowy i konie jedzą tylko rośliny, nazywamy je zwierzętami _____.
2. Psy i koty jedzą mięso, dlatego nazywamy je _____.
3. Nauka o zwierzętach nazywa się _____.
4. Nauka zajmująca się techniką związaną z zoologią nosi nazwę _____.
5. Tylko _____ może powiedzieć czy rzecz ta jest dobra.
6. Kogoś kto jest bardzo skąpy nazywamy często _____.
7. Artykuł pierwszej jakości określa się często jako _____.
8. Figura geometryczna, która ma dwa kąty może być nazwana _____.
9. Zjawisko słów złożonych jest zjawiskiem _____.
10. Ryby żyjące w morzach są rybami słonowodnymi, a ryby żyjące w rzekach nazywamy _____.

Answers and/or Criteria

1. roślinożernymi	2. mięsożerne	3. zoologia
4. zootechnika	5. rzeczoznawca	6. liczykrupa, skapigrosz
7. pierwszorzędny	8. parokątną	9. ogólnojęzykowym
10. słodkowodnymi		

The learner will assemble a selected group of words into compounds which fit sentence context, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Visual
Perception; Compound and Hyphenated
Word Identification

Objective No. KW24

Objective

Given a list of paired words containing compound words, hyphenated words, and distractors, the learner will identify the compound and hyphenated words by writing them in correct form.

Teaching/Learning Strategy

Review the use of hyphenated and compound words. Discuss some examples of each. Tell the learners--
Zasady pisowni słów złożonych różnią się zasadniczo w języku polskim od zasad języka angielskiego. Po polsku wszystkie liczebniki złożone z dwóch lub więcej członów pisze się razem. Podobnie razem pisze się przymiotniki złożone. Wyjątek stanowią przymiotniki złożone z członów znaczeniowo równorzędnych. Łącznika używa się również w pisowni niektórych rzeczowników.

Assign a worksheet, such as the one below.

Napisz poprawnie podane niżej słowa używając łącznika, lub pisząc je razem.

trzy. dniówka
paro letni
pierwo rodny
siwo włosy
foto chemia
drogo wskaz
hulaj noga
grubo skóry
głodo mór
dwu częściowy

południowo wschodni
techniczno gospodarczy
telegraficzno prasowy
głucho ciemny
iglasto liściasty
francusko polski
biało czerwona
kobieta inżynier
społeczno polityczne
niby Polak

Answers and/or Criteria

trzydniówka, paroletni, pierworodny, siwowłosy, fotochemia, drogowskaz, hulajnoga, gruboskóry, głodomór, dwuczęściowy.

południowo-wschodni, techniczno-gospodarczy, telegraficzno-prasowy, głucho-ciemny, iglasto-liściasty, francusko-polski, biało-czerwona, kobieta-inżynier, społeczno-polityczne, niby-Polak.

The learner will identify compound and hyphenated words among paired words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Visual
Perception; Compound Word I
Identification

Objective No. KW25

Objective

Given a compound word and a set of definitions,
the learner will identify the definition of the
compound word.

Teaching/Learning Strategy

Review compound words. Elicit from the learners the definition that compound words are a combination of two or more words placed together. Ask the learners for examples and place their responses on the board. Have other learners define these words.

Prepare a worksheet similar to the one below:

Przeczytaj podane słowa złożone i ich definicje. Z definicji wybierz tę, która najlepiej odpowiada danemu słowu.

1. pełnokrwisty	a) koniu: czystej rasy, b) prawo,
c) urodzony
2. spadochron	a) coś co ochroni upadek, b) skrzydła,
c) uderzenie
3. żabiskrzek	a) głos żaby, b) jajka żaby, c) bocian
4. gazomierz	a) piec gazowy, b) przyrząd do mierzenia
gazu, c) maszyna do robienia gazu
5. drzeworyt	a) coś wrytego w drzewie, b) owad,
c) rodzaj krzesła

Answers and/or Criteria

1.=a 2.=a 3.=b 4.=b 5.=a

The learner will identify the correct definition for given compound words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis; Visual
Perception; Possessive Word Form
Application

Objective No. KW26

ObjectiveGiven designated words within a set of sentences,
the learner will write the correct possessive form
of those words.**Teaching/Learning Strategy**Discuss the concept of possessive word forms in Polish
(dopełniacz - genitive) and in English.Znamy wszyscy odmianę rzeczowników przez przypadki. Rzeczownik
w dopełniaczu wskazuje nam do kogo, lub czego dana rzecz
należy, np., To jest ołówek Janka.Podobnie w języku angielskim, aby wyrazić należność musimy
dodać specjalną końcówkę. Zakończenie dopełniacza w języku
angielskim jest łatwiejsze, bo jest tylko jedna -s, ale s
poprzedzone kreską: 's, albo sama kreska ' na końcu słowa.np. girl girl's
boy boy's
scouts scouts'Należy jednak zwracać szczególną uwagę na te formy rzeczowników,
ponieważ końcówka liczby mnogiej jest również s.Z podanych poniżej rzeczowników utwórz formę dopełniacza, czyli
possessive form.

Anna	_____	teacher	_____
her	_____	mother	_____
father	_____	brother	_____
sister	_____	child	_____

Design a worksheet, such as the following. Ask the learners
to translate each of the sentences.Przeczytaj, przetłumacz podane zdania i zmień podkreślone
słowo na possessive form.

1. At Priscilla house, we made candles.
2. We played Robin game at her cousin house.
3. The girls coats are in the lockers, but the boys coats
are on the backs of their chairs.
4. You can find the women clothes on the fourth floor of the
store.
5. Mary mother bought the ice cream for the girl scouts party.

6. The elephants enclosure had shade trees for all of them.
7. Write to the mayor office for information.

Answers and/or Criteria

1. Priscilla's 2. Robin's, cousin's 3. girls', boys'
4. women's 5. Mary's, scouts' 6. elephants' 7. mayor's

The learner will write the correct possessive form of designated words in given sentences, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Visual
Perception; Plural Noun Form
Application

Objective No. KW27

ObjectiveGiven a list of singular nouns, the learner will
write the plural form of each one.**Teaching/Learning Strategy**

Point out that since in Polish the formation of plurals is relatively simple, this lesson will deal with that which will prove difficult for the native Polish speaker -- the forming of English plurals. Tell the learners--

Powtórzmy po polsku reguły tworzenia form liczby mnogiej rzeczowników angielskich. Reguły te dotyczą formy rzeczownika w liczbie pojedynczej.

1. W większości wypadków, przez dodanie litery s do wyrazu.
2. Jeżeli rzeczownik zakończony jest na: ch, sh, x, z, lub czasami na s, dodajemy es. beach→beaches
3. Jeżeli końcówką rzeczownika jest y poprzedzone spółgłoską, należy zmienić y na i, i dodać es. lady→ladies
4. W rzeczownikach zakończonych na f lub fe, zamieniamy f lub fe na v i dodajemy es. scarf→scarves
5. W rzeczownikach zakończonych na y, poprzedzone samogłoską, dodajemy s. monkey→monkeys
6. Do niektórych rzeczowników należy dodać końcówkę en lub ren. child→children
7. U niektórych rzeczowników następuje zamiana liter wewnątrz słowa. man→men
8. Niektóre rzeczowniki nie ulegają żadnym zmianom. deer deer; fish→fish
9. W wypadku, gdy rzeczownik zakończony jest na literę o poprzedzoną samogłoską, w większości wypadków dodajemy s. radio→radios

Write on the board a list of singular nouns such as the following. Instruct the learners to write the singular and plural form of each.

Do każdego z podanych poniżej rzeczowników angielskich dopisz jego formę liczby mnogiej.

ax
church
pygmyostrich
picnic
oasissplash
guess
dairycrisis
tax
sash

fathom
mosquito
palomino

shelf
halo

topaz
license
trellis

loaf
whiz
basis

Answers and/or Criteria

axes
churches
pygmies
fathoms
mosquitoes

ostriches
picnics
oases
shelves
haloes, or
halos

splashes
guesses
dairies
topazes
trellises

crises
taxes
sashes
loaves
whizzes
bases

The learner will write the plural form of given singular words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

Subskill

Structural Analysis: Visual
Perception; Irregular Plural Form
Application

Objective No. KW30

Objective

Given nouns requiring irregular plurals, the learner will form the plural of each noun.

Teaching/Learning Strategy

Explain that the rules for forming plurals do not apply to all nouns. Ask the learners to supply some examples, such as foot, feet; crisis, crises.

Introduce the following singular nouns. Drill orally. Present the following list on a worksheet and have the learners add the plural forms.

1. tooth	teeth
2. cactus	cacti
3. bacterium	bacteria
4. deer	deer
5. chairman	chairmen
6. quiz	quizzes
7. oasis	oases
8. sheep	sheep
9. crisis	crises
10. moose	moose

Reinforce learning through a spell-down game. Form two teams. Give the learners the singular noun forms; require that they spell the plural forms of the nouns given.

Answers and/or Criteria

The learner will form the plurals of given singular nouns, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillPhonic Analysis: Visual Perception;
Consonant Digraph Identification

Objective No. KW31

Objective

Given a list of consonant digraphs, the learner will complete a group of unfinished words by using appropriate digraphs.

Teaching/Learning Strategy

Review the sounds of the consonant digraphs ch, cz, sz, rz, dz, dż, dź. Ask the learners for examples of words containing those digraphs.

Assign a worksheet, such as the one below. Supplement the list below with vocabulary from the basal reader being used.

Wstaw w brakujące miejsca odpowiednie dwuznaki.

___ur	___apka	___koła	___iura
___em	___ownica	___eka	___e___
___emiosło	___opka	___eladnik	___otka

Answers and/or Criteria

Answers: szczur, czapka, szkoła, dziura, dżem, dżdżownica, rzeka, rzecz, rzemiosło, szopka, czeladnik, szczotka.

The learner will complete given unfinished words with appropriate digraphs, with 80 percent accuracy.

8

Skill

Word Attack

Level K

SubskillPhonic Analysis: Visual Perception;
Vowel Diphthong Identification

Objective No. KW32

Objective

Given a key word containing a vowel diphthong, a sentence with an underlined, unfamiliar word containing that diphthong, and three words or phrases, one of which defines the underlined word, the learner will use the key to pronounce the unfamiliar word and select the word which defines the one underlined in the sentence.

Teaching/Learning Strategy

Stress that the Polish language does not recognize long and short vowels; therefore, pronunciation of Polish diphthongs will vary from the English. Discuss Polish and English diphthongs in this manner:

Diphthongs - dwugłoski, występują w języku polskim podobnie jak w angielskim. Do najczęściej spotykanych możemy zaliczyć takie dwugłoski jak: aj, ij, uj, oj, yi, jo, ju, ja, ii. Występują one w takich słowach jak: podawaj, przybij, gotuj, jajo, ojciec, czyj.

W języku angielskim dwuznaki wymawiane są podobnie, lub inaczej, w zależności od tego, czy samogłoska stanowiąca część takiego dwuznaku jest długa czy krótka. Dzisiaj zajmiemy się następującymi:

<u>oy</u>	-	występuje w słowie boy	zbliżone do polskiego	<u>oj</u>
ow	-	"	"	<u>au</u>
au	-	"	cow	"
oi	-	"	because	"
ou	-	"	oil	"
		"	house	"
				<u>ai</u>

W celu łatwiejszego zorientowania się w wymowie poszczególnych dwuznaków angielskich, posługujemy się wzorami, tzw. słowami - kluczami, tj. słowami znanymi, które zawierają dany dwuznak.

Przeczytajcie poniższe zdania i trzy określenia, z których jedno ma odpowiadać podkreślonemu w zdaniu słowu. Zakreśl to określenie.

1. boy Many of the passengers got sick during the voyage across the ocean.
a. trip b. bridge c. ship
2. cow The baby was howling because he was hungry.
a. laughing b. screaming c. singing
3. because The speaker stood on the stage of the auditorium.
a. coach b. audience c. large hall
4. oil There are asteroids orbiting between Mars and Jupiter.

5. house a. glands of the body b. very small planets
 c. flowers similar to daisies
Grandpa caught a four-pound trout.
a. muscle pain b. fresh water fish c. a volleyball

Answers and/or Criteria

Answers: 1. a, 2. b; 3. c; 4. b; 5. b.

The learner will pronounce vowel diphthongs as indicated by a key word, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillPhonic Analysis: Auditory-Visual
Perception; Variant Vowel Diphthong
Sound Application

Objective No. KW33

ObjectiveGiven a group of words, each containing the ou vowel diphthong but requiring variant pronunciation, the learner will pronounce each word correctly.**Teaching/Learning Strategy**

Instruct the learners that the English letter combination ou is pronounced variously, without a set generalization. Use objective JW33 for related work.

The key words used in the transliteration below give the equivalent sound in Polish, in order to facilitate pronunciation for the learners. Drill extensively for correct pronunciation.

would	<u>u</u>	fu'd	sound	<u>ai</u>	sa'nd	though	<u>oi</u>	tho'i
tough	-	tuf	ground	-	gra'nd	boulder	-	bo'il'der
could	-	kud	ouch	-	ai'd	moulder	-	mo'il'der
enough	-	i'nuf						
rough	-	ruf						
should	-	siud						
			bought	<u>o</u>	bot	through	<u>u</u>	thru
			fought	-	fot	soup	-	sup
			sought	-	sot	troupe	-	trup

Answers and/or Criteria

The learner will identify the variant sounds of the ou diphthong, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillPhonic Analysis: Auditory-Visual
Perception; Unstressed Vowel Sound
Identification

Objective No. KW34

Objective

Given a series of words, the learner will correctly pronounce English unstressed vowel sounds.

Teaching/Learning Strategy

Write the following lists on the board. Impress the learners with the fact that the second list is a pronunciation aid only and that the first list gives the correct English spelling. Tell the learners--

W pierwszej rubryce tabeli znajdziecie słowa angielskie tak jak się je poprawnie pisze. W drugiej rubryce są te same słowa, ale napisane po polsku, aby ułatwić wam ich wymowę.

Spell each word in the first list aloud, pronounce it aloud, and have learners repeat after you chorally. After finishing the list, cover the second list and repeat the spelling and pronouncing process.

Słowo	Słowo Ang. -	
Angielskie:	Czytaj po polsku:	Tłumaczenie:
above	ab'buw	ponad
chicken	cy'ken	kura
horrible	ho'rybl	straszny
melon	me'lon	melon
circus	syr'kus	cyrk
Susan	Su'sen	Zuzanna
listens	ly'sens	słucha
mother	mu'ther	matka
royal	roj'el	królewski
orchestra	or'kes tra	orkiestra
excellent	ek'se lent	doskonały
pilot	paj'lot	pilot
holiday	ha'ly dej	święto
Mexico	Mek'sy koł	Meksyk
about	a'bałt	o
peddler	ped'ler	domokrażca
orphan	or'fen	sierota
lion	laj'on	lew

Answers and/or Criteria:

The learner will pronounce words containing English unstressed vowel sounds with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillPhonic Analysis: Auditory Visual
Perception; Unstressed Vowel Sound
Identification**Objective** No.KW35**Objective**Given a series of words containing the English
unstressed vowel sounds, the learner will pronounce
the words correctly.**Teaching/Learning Strategy**

Present the following list on the board. Block off or erase the transliterated list (the second list) when learners master the pronunciation. Drill extensively chorally and individually, on both the English spelling in the first list, and the correct pronunciation with minimal use of the second list.

Słowo Angielskie:	Słowo Ang. - Czytaj po polsku:	Tłumaczenie:
equal	i'kwal	równy
consider	kun'sy, der	przemysłany
transient	træ'n'sent	chwilowy
indicate	yn'dy, kejt	wskazywać
conduct	kun'dukt	prowadzi się
bacon	bej'kun	boczek
malice	mæ'l'ys	zła wola
straighten	strej'ten	prostować

Answers and/or Criteria:

The learner will pronounce and spell English unstressed vowel sounds, with 80 percent accuracy.

Skill	Word Attack	Level K
Subskill	Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Vowel Sound Key in Pronunciation	Objective No. KW36
Objective	Given a key vowel sound, a sentence with an underlined word containing that sound, and two words or phrases, one of which defines the underlined word, the learner will use the key to pronounce the unfamiliar word and select the word which defines the one underlined in the sentence.	

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet similar to the following. Point out--

Słowa-klucze znajdujące się po prawej stronie każdego zdania, mają służyć jako wzór do wymawiania słowa, które jest podkreślone w tym zdaniu. Zakreślcie poprawną definicję podkreślonego słowa.

1. The zoo keeper let everyone pet the baby llama. (a as in father; polskie a jak w słowie Adam)
a. a long shawl b. a South American animal similar to the camel
2. The crew worried as their food supply dwindled. (i as in pit; polskie y jak w słowie łyżka)
a. became smaller b. spun around quickly
3. The rancher saw the puma attack his sheep. (u as in use; polskie ju jak w słowie junak)
a. a type of wild cat b. a large feathered animal
4. The islanders felt the tremor from the volcano. (e as in pet; polskie e jak w słowie Ewa)
a. a sharp, loud sound b. a shaking or slight ground movement
5. Teacher changed our daily work routine. (ou as in rule; polskie u jak w słowie rura)
a. the way to travel from one place to another b. a fixed method, doing the same things the same way

Answers and/or Criteria

Answers: (1) b (2) a (3) a (4) b (5) b

The learner will use a vowel key to pronounce an unfamiliar word and context to determine its meaning, with 80 percent accuracy.

Skill Word Attack

Level K

Subskill Phonic Analysis: Auditory Visual
Perception; Variant English y Sound
Identification

Objective No. KW37

Objective Given a list of words containing y's, the learner will identify the three sounds of y.

Teaching/Learning Strategy

Write the following three sets of words demonstrating the three sounds of the English y as pronounced according to the Polish alphabet. Extensive use of choral and individual drill is required.

English words containing the y sound which is pronounced j in Polish:

Słowo Angielskie:	Słowo Ang. - Czytaj po Polsku:	Tłumaczenie:
you	ju	ty, wy
yak	jak	(zwierze) jak
yacht	jat	jacht
year	jir	rok
your	jor	twój
yarn	jarn	przedza
youth	juth	młodość

English words containing the y sound which is pronounced aj in Polish:

try	traj	próbować
my	maj	mój
fly	flaj	latać
shy	śiaj	nieśmiały
fry	fraj	smażyć
why	hłaj	dlatego
sly	slaj	szczwany
rhyme	rajm	rym

English words containing the y sound which is pronounced i in Polish:

baby	bej'bi	niemowlę
lady'	lej'di	pani
many	me'ni	wiele
lazy	lej'zi	leniwy
crazy	krej'zi	zwarzany
cherry	ce'ri	czereśnia

Skill

Word Attack

Level K

SubskillPhonic Analysis & Auditory-Visual
Perception; Open and Closed
Syllable Identification

Objective No. KW38

ObjectiveGiven a list of words with open and closed first
syllables, the learner will identify these syllables
and vowel sounds.**Teaching/Learning Strategy**

Review the vowel sounds in open and closed syllables. Place the words mucha, ziemia, nasiona, pioro, aparat on the chalkboard. Ask the learners to divide these words into syllables, to pronounce them, and mark the vowel in the first syllable.

Repeat with these words: postać, tramwaj, kaczka, miękki, akcent.

Remind the learners that the English language recognizes long and short vowels. Review long and short English vowel sounds, and analyze with words such as later, recent, spider, proper, punish, pedal. Indicate if the vowel in the first syllable is long or short.

Construct an exercise, such as the following one:

Przeczytajcie listę słów. Podzielcie je na sylaby. Zaznaczcie, czy pierwsza sylaba jest sylabą otwartą czy zamkniętą.

1. scholar	_____	_____	_____	4. wafer	_____	_____	_____
2. topaz	_____	_____	_____	5. virus	_____	_____	_____
3. talent	_____	_____	_____	6. legend	_____	_____	_____

Answers and/or Criteria

Answers: 1. schol ar, closed 2. to paz, open
3. tal ent, closed 4. wa fer, open 5. vi rus, open
6. leg end, closed

The learner will identify open and closed first syllables and their vowel sounds, with 80 percent accuracy.

Skill	Word Attack	Level K
Subskill	Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Initial and Final Consonant Sound Identification	Objective No. KW39
Objective	Given a word orally and a written list of four others, the learner will identify the word having the same initial and final consonant sound as the one given orally.	

Teaching/Learning Strategy

Ask the learners --

Zastanówcie się, czy potraficie słuchać bardzo uważnie. Czy zawsze usłyszycie wszystkie dźwięki w danym słowie? Należy wybrać z wybranych przez nauczyciela to słowo, które ma ten sam dźwięk jaki posiada słowo pierwsze.

<u>taught</u>	<u>reject</u>	<u>pocket</u>	<u>comment</u>
board	reform	picket	flown
balloon	gloom	germ	cement
taut	permit	coward	fasten
flower	respect	combat	convent

Powinno się zwrócić dzieciom uwagę na to, że w przeciwieństwie do języka polskiego, w języku angielskim nie zawsze wymawia się wszystkie litery występujące w danym słowie.

Answers and/or Criteria

1. taut 2. respect 3. picket 4. convent

The learner will select from a list words having the same initial and final consonant sounds as those given orally, with 80 percent accuracy.

Skill	Word Attack	Level K
Subskill	Phonic Analysis: Auditory-Visual Perception; Phonic Generalization with Polysyllabic Word Application	Objective No. KW40
Objective	Given a set of polysyllabic words, the learner will apply rules governing vowels to pronounce the words correctly.	

Teaching/Learning Strategy

Explain the rules for pronunciation of English vowels:

- *Samogłoska wchodząca w zestaw głosek sylaby zamkniętej danego słowa, wymawiana jest jako samogłoska krótka.
- *Samogłoska należąca do sylaby otwartej danego słowa, wymawiana jest jako samogłoska długa.
- *W wypadku, w którym w danym słowie występują dwie samogłoski obok siebie, pierwsza najczęściej jest długa, a druga krótka.
- *Jeżeli w danym słowie występują dwie samogłoski, z których jedna jest e w pozycji końcowej, pierwsza samogłoska najczęściej jest długa, a końcowego e nie wymawia się.
- *Jeżeli w wyrazie, po pojedynczej samogłosce występuje litera r, wymowa tej samogłoski uzależniona będzie od tego r.
- *Jeżeli w danym wyrazie po samogłosce a występuje głoska l lub w, wymowa samogłoski a najczęściej przybiera formę a tak jak w słowie wall, polskie o.
- *Jeżeli po i występuje zestaw głosek gh, lub gdy po i albo o występują głoski ld, wymawia się ją jako samogłoskę długą.
- *Każda samogłoska może być wymawiana jako miękkie schwa, dźwięk często spotykany w sylabach nieakcentowanych.

Point out that there are exceptions to all of the above rules. Ask the learners to give examples for each rule. Provide simple words for the learners to pronounce. Ask which rule or rules were applied in determining the pronunciation.

Culminate this activity by providing a list of polysyllabic words for the learners to pronounce. Use these suggested words: aristocrats, exhilarate, diagonally, imperturbably, mineral, nutriments, permanent, wildflower.

Answers and/or Criteria

The learner, given a set of polysyllabic words, will apply the rules governing vowels, and pronounce the words with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Auditory-
Visual Perception; Syllabication
Application**Objective No.** KW41**Objective**Given a list of words with two or more syllables,
the learner will divide the words into syllables.**Teaching/Learning Strategy**

Review the generalizations regarding syllabication of multisyllabic words. Prepare an exercise similar to the one below. Construct similar activities, using words found in content units and reading selections.

Podziel podane słowa na sylaby.

1. pędzlować	6. militaryzacja
2. perłowszkilisty	7. kontratrakcyjny
3. ocembrowanie	8. konserwatorium
4. niepowodzenie	9. dziękczynienie
5. młodopolszczyzna	10. beletrystyczny

Tell the learners--

W języku angielskim dzielenie słów na sylaby podlega takim samym zasadom jak w języku polskim. W wypadku trudności, można zawsze zobaczyć do słownika, w którym każde słowo jest poprawnie podzielone na sylaby. Wykonajcie teraz następujące ćwiczenie:

Podziel podane słowa angielskie na sylaby.

a. attend	f. broadcast
b. bouquet	g. enjoyment
c. organist	h. submarine
d. principal	i. exploration
e. mountainous	j. introduction

Answers and/or Criteria

The learner will divide words into syllables, with 80 percent accuracy.

Skill	Word Attack	Level K
Subskill	Structural Analysis: Auditory-Visual Perception; Accented Syllable Identification	Objective No. KW42
Objective	Given a multisyllabic word, the learner will identify the accented syllable.	

Teaching/Learning Strategy

Review the concepts of accent or stress in the Polish and English languages. See objective JS.16. Place on the board, as examples, several words that have been divided into syllables. Have individual learners place the accent marks on the proper syllables.

Construct a worksheet of the following type:

Przeczytaj każde ze słów bardzo uważnie. Wsłuchaj się w wymowę tego słowa. Zaznacz kreską (') sylabę, która jest sylabą akcentowaną.

Polish

1. hi po po tam
2. hi po po ta mo we go
3. na za jutrz
4. kli ni kach
5. sie dem set
6. czte ry sta
7. u ni wer sy tet
8. pre zy dent
9. mu zy ka
10. po li tyk

English

1. in cred i ble
2. at mos phere
3. pho tog ra phy
4. fran ti cal ly
5. ro ta tion
6. rea son a ble
7. com fort a ble
8. in def i nite
9. sit u a tion
10. vis i ble

Use vocabulary words from subject area texts or from reading selections in similar exercises.

Answers and/or Criteria

Answers: Polish - 1. hi po po'tam 2. hi po po ta mo we'go
3. na za'jutrz 4. kli'ni kach 5. sie dem set 6. czte ry sta
8. pre'zy dent 9. mu'zy ka 10. po li'tyk

English: 1. in cred'i ble 2. at'mos phere 3. pho tog'ra phy
4. fran'ti cal ly 5. ro ta'tion 6. rea'son a ble
7. com'fort a ble 8. in def'i nite 9. sit u'a'tion 10. vis i ble

The learner will identify the accented syllables in multisyllabic words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Auditory-
Visual Perception; Syllabication
Application

Objective No. KW43

ObjectiveGiven a poem with multisyllabic words, the learner
will divide the words into syllables and identify
the accented ones.**Teaching/Learning Strategy**Prepare the following poem on a worksheet. Have the learners
divide the words in the poem into syllables and identify the
accented ones.Przeczytaj wiersz. W myśli, podziel każde słowo na sylaby
i zaznacz akcent.Warszawski wiatr - Konstanty Ildefons Gałczyński

Spójrz, jakie słońeczki
na tej ulicy z boku!
A ten szum jak przed kinem?
To wiatr wieje przez Grochów,
mruży w zieleńcach,
jakby pisał wiersze.
Ej! Kocham cię do szaleństwa,
ty warszawski wietrze!

Warszawski wiatr -
po Starówce i Mariensztacie,
warszawski wiatr -
wy się w nim jak ja zakochacie,
warszawski wiatr -
jemu równego nie ma,
na Freta i Bema
i jak szeroka ziemia,
pędzi warszawski wiatr.

Answers and/or CriteriaThe learner will divide multisyllabic words in a given poem
and identify the accented syllables, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Auditory-
Visual Perception; Syllabication
Application

Objective No. KW44

Objective Given a series of words, the learner will use the dictionary to divide the words into syllables.

Teaching/Learning Strategy

Use an opaque projector or design a chart to illustrate a page from the learner's dictionary. Point out the information contained in each entry, specifically noting that the word presented is divided into syllables.

Dyskutowaliśmy już poprzednio akcentowanie i podział wyrazów angielskich na sylaby. Wiecie, że każdy słownik angielski zawiera słowa, które podzielone są na sylaby. Przypatrzcie się uważnie stronie w słowniku. Spróbujcie znaleźć w swoich słownikach niżej podane słowa i podzielić je na sylaby, zgodnie ze słownikiem.

Construct a work sheet with a list of words from the learner's reading vocabulary. Have the learners use the dictionary to divide the words into syllables.

1. flannel	9. ornament
2. needlepoint	10. gasoline
3. material	11. development
4. applique	12. engineer
5. crochet	13. favorite
6. design	14. overcoat
7. border	15. tablespoon
8. alligator	16. position

Answers and/or Criteria

The learner will use the dictionary to divide words into syllables, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Auditory-
Visual Perception; Syllabication
Generalization Application

Objective No. KW45

Objective

Given a list of polysyllabic words, the learner
will indicate the divisions between syllables.

Teaching/Learning Strategy

Review the rules of syllabication. See objectives KW 40 - 44.
Write a list of polysyllabic words on the board. Have the
learners indicate the division between syllables by drawing
slash marks.

Podzielcie podane słowa na sylaby.

1. disappointment	6. recognizable
2. population	7. disappointment
3. chocolate	8. readjustment
4. predictable	9. individually
5. presentable	10. eagerly

Answers and/or Criteria

Answers: 1. dis/ap/point/ment 2. pop/u/la/tion 3. choc/o/late
4. pre/dict/a/ble 5. pre/sent/a/ble 6. re/cog/niz/a/ble
7. dis/ap/point/ment 8. re/ad/just/ment 9. in/di/vid/u/al/ly
10. ea/ger/ly

The learner will indicate the divisions between syllables in
given polysyllabic words, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Auditory-
Visual Perception; Contraction
Identification

Objective No. KW46

ObjectiveGiven a set of English contractions, the learner
will rewrite them in conventional form and explain
the concept in Polish.**Teaching/Learning Strategy**

Note: Contraction of verbs is foreign to the Polish language,
and the popular use of the concept in English creates an
additional burden on the Polish speaker. Exercise great
care in the teaching of the concept.

Explain: W języku angielskim występuje zjawisko zupełnie nie
spotykane w języku polskim. Chodzi tu mianowicie o tzw.
contractions - kontrakcje, czyli ściągniętą formę wyrazów.
Ściągnięte formy wyrazów występują w większości w połączeniach
zaimków z czasownikami, np.

I + am = I'm

I + will = I'll

Ponieważ kreska - znak apostroficzny, dzieląca dwie części
ściągniętego wyrazu występuje również w formach dzierżawczych
rzeczowników, należy pamiętać, że form dzierżawczych zaimków
nigdy nie pisze się ze znakiem apostroficznym.

Uzupełnijcie podane poniżej zadanie według wzoru, wpisując
prawidłowe ściągnięcia poszczególnych słów.

is not = isn't

are not =

was not =

were not =

does not =

do not =

has not =

should not =

have not =

would not =

he would =

Write on the board a list of contractions. Have the learners rewrite them in conventional form.

Mając podane słowa ściągnięte, podajcie oryginalne ich formy

didn't =
won't =
we'll =
they've =

couldn't =
can't =
she's =
you'd =

Answers and(or) Criteria

The learner will reconstruct the two words from which given contractions were formed, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillStructural Analysis: Auditory-
Visual Perception; Contraction
Identification

Objective No. KW47

Objective

Given a group of sentences with conventional forms underlined, the learner will substitute contractions for conventional forms.

Teaching/Learning Strategy

Review the concept of contractions and conventional forms.
Place the English sentences below on the board.

Domyślcie się o czym będziemy mówić na dzisiejszej lekcji.
Jeżeli nie zgadniecie wytłumaczcie.

Wykonajcie następujące ćwiczenie:

1. Unfortunately, the groceries were not delivered to the correct address.
2. Who is going to stand guard by the entrance to the cave?
3. They are the ones who decided we could not go to the lake.
4. The travelers will not be on time for their plane.
5. I would like to become a truant officer.
6. They will come home today.
7. She would be a good doctor.
8. Robert cannot eat sour cream.
9. Kate says she will become a lawyer.

Answers and/or Criteria

Answers: 1. weren't 2. who's 3. they're, couldn't 4. won't
5. I'd 6. they'll 7. she'd 8. can't 9. she'll

The learner will substitute contractions for given conventional forms, with 80 percent accuracy.

Skill

Word Attack

Level K

SubskillWord Recognition: Visual Perception;
Latin Word Source Identification**Objective No. KW48****Objective**

Given a selected group of English words, the learner will use a dictionary to identify Latin sources.

Teaching/Learning Strategy

Note: Impress on the learners that although most Polish words have Slavic sources, there are as many Polish as there are English words of Latin derivation. Although the spelling and pronunciation of these words may differ, their common source is distinguishable.

Make a list of such words, giving both the Polish and English versions, along with the Latin derivation. Have the learners find words of Latin derivation in their English dictionaries, and then refer to their Polish dictionaries to find the Polish counterpart to the word.

Przypatrzcie się uważnie tej liście słów. Zastanówcie się co mają ze sobą wspólnego słowa polskie i angielskie? Znajdźcie w angielskim słowniku pochodzenie pierwszego słowa.

1. Słowa angielskie

1. expert
2. fiction
3. production
4. reflect
5. congress
6. senate
7. legal
8. cousin
9. credit
10. crucifix
11. culture
12. examine
13. interest
14. irritate
15. present
16. sensation

Słowa polskie

ekspert
fikcja
produkcja
refleksja
kongres
senat
legalny
kuzyn
kredyt
krucyfiks
kultura
egzamin
zainteresowanie
irytować
prezent
sensacja

Znajdźcie w słowniku angielskim pięć słów pochodzących z łaciny. Poszukajcie w słowniku polskim tych samych słów.

KW48

Answers and/or Criteria

The learner will use a dictionary to identify Latin sources of English words, with 80 percent accuracy.

LEVEL K
COMPREHENSION

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Literal Comprehension: Main Idea	Objective No. KC1

Objective Given several paragraphs, the learner will underline the topic sentence in each one.

Teaching/Learning Strategy

Review the procedure for identifying topic sentences. Present the following or other selected paragraphs. Have the learner underline the topic sentence in each paragraph.

Topic sentence - zdanie główne, zdanie, które jest najważniejsze w danym paragrafie, mówiące nam o czym będziemy czytać. Jest to coś w rodzaju tematu danego paragrafu.

1. Flaga amerykańska ma kolory: czerwony, biały i niebieski. Flaga ma trzynastcie pasów, z których siedem jest koloru czerwonego a sześć białego. Trzynastcie pasów reprezentuje trzynastcie pierwszych Stanów, które przystąpiły do Unii Stanów Zjednoczonych. Na niebieskim polu znajdującym się w lewym górnym rogu flagi, jest pięćdziesiąt gwiazd. Każda gwiazda reprezentuje jeden ze Stanów należących do Stanów Zjednoczonych.
2. Czy zdawałeś sobie sprawę z tego, że podobno psy nie potrafią odróżnić kolorów? Odróżniają jedynie bardzo jaskrawe albo ciemne barwy. Psy nie widzą tak jak ludzie. Psy widzą naprzód przedmiot, który się porusza, potem, zwracają uwagę na jasność tego przedmiotu, a dopiero potem na jego kształt.
3. Setki ludzi niepotrzebnie tonie każdego roku. Umiejętność ratowania tonącego nie polega na tym, aby móc umieć pływać. Wystarczy wiedzieć jak pomóc. Najlepiej rzucić tonącej osobie jakiś przedmiot, który unosi się na wodzie, np. koło ratunkowe, plastikowy pojemnik, a nawet gałąź z pobliskiego drzewa. Zapewni to tonącemu utrzymanie się na powierzchni wody, do czasu nadejścia właściwej pomocy.

Answers and/or Criteria

- Answers:
1. Flaga amerykańska ma trzy kolory.....
 2. Psy nie widzą tak jak ludzie
 3. Umiejętność ratowania tonącego nie polega na tym, aby umieć pływać.

The learner will underline the topic sentences in a group of paragraphs, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Literal Comprehension: Main Idea

Objective No. KC2

Objective

Given an outline, the learner will write a paragraph for each main topic.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet with an outline. Direct the learners to read through the outline and write a paragraph for each topic.

Przeczytaj podany poniżej plan i napisz krótki paragraf na temat informacji zawartych w tym planie.

Uczymy się o owadach

I. Części ciała

A. Głowa	D. Macki, różki, czółka
B. Tułów	E. Sześć nóg
C. Odwłok	F. Skrzydła

II. Czterofazowy rozwój niektórych gatunków owadów.

A. Jajka	C. Gąsienica
B. Larwy	D. Dojrzały owad

III. Trójfazowy rozwój owadów

- A. Jajka
B. Poczwaraki
C. Dorosły owad

IV. Samoobrona owadów.

A. Ukłócie	D. Skok
B. Ugryzienie	E. Złożone oczy
C. Plucie śliny	

V. Owady - przyjaciele i wrogowie

A. Pszczoła	C. Mucha
B. Biedronka	D. Komar

Answers and/or Criteria

Przykład rozwiniętego paragrafu: Ciało owadów składa się z trzech części: głowy, tułowia i odwłoku. Dorosłe owady mają dwie macki i sześć nóg. Niektóre owady mają dwa, a niektóre cztery skrzydła. Inne znów, nie mają wcale skrzydeł.

The learner will write a paragraph for each main topic in a given outline, with 80 percent accuracy.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Literal Comprehension: Word Meaning	Objective No. KC3
Objective	Given a list of words, the learner will tell the historical background for each word base.	

Teaching/Learning Strategy

Note: Researching the historical background of Polish words requires the use of etymological dictionaries (Słowniki etymologiczne) or dictionaries of foreign words (Słowniki wyrazów obcych). General Polish dictionaries reveal only the origin of a word, omitting a historical background.

I. Put on a worksheet the list of words and their etymologies included in this objective. Write any five of these words on the board and have the learner give the historical background for each one. Instruct them to use the worksheet as a reference.

II. Have the learners notice similarities between the Polish and English words given below. Instruct them to find their origin in either dictionary - Polish or English.

1. radio	2. encyklopedia	3. psychologia	4. fizyka
5. religia	6. konstytucja	7. traktor	8. historia

List of words with their etymologies

agrest, angrest, "jagody i sok dzikiego wina," łac. agrestum, przeniesione na jagody krajowe, zielone, kwaśne, kosmate, więc zwane kosmatki, włosiny, włoszaczki w 15 w. i później; nazwy te zapomniano.

aksamit, w ruskich dawnych tekstach i oksamit, łac. examitum, z grec. hexamitum (z szosciu nici); z łac. xamitum, staro-franc. i niem. samit.

alkohol, wyskok, z arab. al (rodzajnik, w mnogich wyrazach) i kohl, proszek do malowania powiek i inne sublimaty.

bakałarz, liczne urobienie; od pierwszego stopnia akademickiego: bacca laureatus, "gronem ozdobiony"; bacca, praskowo.

baldachim, z mylnem -m zamiast -n, opona z tkaniny złotogłowej, pochodzi z łac. Bagdad, Baldaku i włos. baldakinus.

djabel, jak w czeskim zamiast diaboł, z łac. diabolus, obmówca

dobosz, bębniarz, w 16 i 17 w., od piechoty węgierskiej,
z węgierskiego dobos od dob, bęben.

doktor, dochtór, dokrowsko, ludowe z 16 w., z dochtorowsko, z
łac. doctor, nauczyciel, od docere, uczyć, docent.

handel, handlować, handlarz, handlarski, handlarstwo; z niem.
Handel, handelen, ręka, prasłowa niem., obcego innym językom,
nazwanego od "Chwywania" (ang. hunt, polować); Handel więc
dosłownie rękodzieło, czynność, przeniesione dopiero w 15 w.
na wymianę towarów.

kruchta, narzeczowo krufta, krukta, około 1500: ganek albo
kruchta, i krukhta, pierwsze babiniec, drugie, krypta-podziemie,
z niem. kruft, z grec. i łac. crypta.

łańcuch, łańcuszek, w 15 i 16 w., przeważnie lencuch, zastąpił
dawny rzeciądz, z niem. Lannzug, złożonego z dawnego słowa
Zug, ciąg i lanne, powrosła czy pręty łączące oś z orczykiem.

ostryga, małż, w 16 wieku ostrea, łac. z włos. ostrica, z grec.
ostrea; ostreon, niem. Auster

Answers and/or Criteria

The learner will give the historical background for each word
base, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K**Subskill**Literal Comprehension:
Word Meaning**Objective No.** KC4**Objective**

Given a list of words, the learner will identify the foreign language from which each word was derived.

Teaching/Learning Strategy

Provide the learner with a worksheet similar to the one below. Direct him/her to use any of the following: dictionary, Polish text, glossaries, books on word origins and etymologies. Have the learners identify the foreign language from which each of the following words was derived:

Znajdź z jakiego języka pochodzą poniżej podane słowa.

1. tornado _____	6. amen _____	11. safari _____
2. robot _____	7. hydraulik _____	12. elektryk _____
3. czynsz _____	8. rolada _____	13. dżudo _____
4. epizod _____	9. romans _____	14. groteska _____
5. alleluja _____	10. taksówka _____	15. dżentelmen _____

Answers and/or Criteria

1. hiszpański	6. hebrajski	11. arabski
2. czeski	7. grecki	12. grecki
3. niemiecki	8. francuski	13. japoński
4. grecki	9. francuski	14. włoski
5. hebrajski	10. angielski	15. angielski

The learner will identify the foreign language from which each of a given list of words was derived, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Literal Comprehension:
Word Meaning

Objective No. KC5

Objective

Given a list of words and definitions, the learner will match each word with the appropriate definition.

Teaching/Learning Strategy

Present a list of words and their definitions, out of order. Have the learners match each word with the appropriate definition. Evaluate the work sheet together.

Zestawcie podane niżej słowa z odpowiadającymi im definicjami.

1. instrument	- wskazać różnice	11. likwidacja	- ptak
2. kaczka	- rodzaj krzesła	12. martwy	- strach
3. odróżnić	- przegrana	13. mierzyć	- grymasić
4. olbrzymi	- latać	14. należeć	- zamykać drogę
5. kaprysić	- sprawozdanie	15. pieśniarz	- nierób
6. klęska	- narzędzie	16. raport	- bardzo duży
7. fruwać	- widzialny krąg ziemi	17. stary	- ptak domowy
8. leń	- ktoś kto nie żyje	18. szpak	- zniesienie czegoś
9. lęk	- mający wiele lat	19. taboret	- śpiewak
10. tarasować	- być własnością	20. widnokrąg	- określać wielkość czegoś

Answers and/or Criteria

1.=6	2.=17	3.=1	4.=16	5.=13	6.=3	7.=4	8.=15
9.=12	10.=14	11.=18	12.=8	13.=20	14.=10	15.=19	
16.=5	17.=9	18.=11	19.=2	20.=7			

The learner will match words with their appropriate definitions, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level K

Subskill Interpretive Comprehension;
Personal Experience

Objective No. KC6

Objective Given a reading selection, the learner will write, in an imaginary diary, entries that depict the ideas expressed in the story.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following selection containing chronological facts on a worksheet. Have learners read it silently and write entries in an imaginary diary.

Kolonie amerykańskie walczyły z Anglikami od 1775 r. Mieszkańcy kolonii uważali że brytyjczycy rządzili nimi niesprawiedliwie. Benjamin Franklin, Tomasz Jefferson i inni wierzyli, że kolonie powinny uwolnić się spod panowania brytyjskiego. W dniu 4 lipca 1776 r., przywódcy ci spotkali się w Filadelfii aby napisać Deklarację Niepodległości. 8 lipca 1776 odczytano Deklarację Niepodległości zgromadzonym tłumom w Filadelfii.

Wojna rozpoczęła się niedaleko od Bostonu, ale szybko rozszerzyła się na cały kraj. We wrześniu 1777 r. armia brytyjska wkroczyła do Filadelfii. W październiku tegoż roku Jerzy Washington poniósł klęskę pod miejscowością Germantown. Na wiosnę 1778 r. wojska brytyjskie opuściły Filadelfię. W 1781 r. w czasie bitwy pod Yorktown, Amerykanie odnieśli zwycięstwo. Była to ostatnia bitwa tej wojny.

Additional Activity:

Have the learners write a similar selection based on Polish history and write entries diary style.

Answers and/or Criteria

	1775	rozpoczęcie wojny Amerykanów z Anglikami
4 lipca	1776	przywódcy Kolonistów amerykańskich podpisali Deklarację Niepodległości
8 lipca	1776	przeczytano Deklarację Niepodległości
wrzesień	1777	armia brytyjska wkracza do Filadelfii
październik	1777	klęska Washingtona pod Germantown
wiosna	1778	żołnierze brytyjscy opuszczają Filadelfię
	1781	ostatnia bitwa w wojnie o niepodległość stoczona pod Yorktown.

Answers and/or Criteria

The learner will read a selection and write details as entries in an imaginary diary, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Literal Comprehension:
Summarization

Objective No. KC7

Objective

Given a selection, the learner will write a one-paragraph summary of it.

Teaching/Learning Strategy

Choose a selection such as "O flądrze bałtyckiej" from the basal reader. Review notetaking. Direct the learners to read the selection, list the main ideas, and take notes. Then have the learners use their notes to write a one-paragraph summary.

Answers and/or Criteria

The learner will summarize a given selection in one paragraph. Teacher judgment will determine accuracy of results.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Literal Comprehension: Sequence	Objective No. KC8

Objective Given several facts from a story, the learner will arrange them in chronological order.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following paragraph on a worksheet.

Note: Apart from the stated objective, use KC8 as an introduction to the Black Rights Movement in America. Prepare KC9 in conjunction with KC8.

Czwartek, 1 grudnia, 1955 r. Pani Róża Parks, Murzynka, wracała z pracy do domu. Wsiada do autobusu w swoim mieście w Montgomery, Alabama. Zapłaciła za przejazd i zajęła najbliższe wolne miejsce. Nad miejscem tym widniała tabliczka: "Tylko dla Białych." Troje innych pasażerów, również Murzynów, usiadło obok p. Róży. Autobus powoli zaczął się zapełniać pasażerami. Wsiadło wiele osób białych. W pewnym momencie kierowca autobusu zwrócił się do czarnych pasażerów żądając ustąpienia miejsca pasażerom białym. Troje pasażerów siedzących obok p. Parks natychmiast usłuchało i wstało ze swych miejsc. Jedynie p. Parks nie ustępowała. Zawołano policję, która aresztowała kobietę. Tak rozpoczął się słynny bojkot autobusów w Montgomery.

Przeczytaj i wstaw odpowiednie numery wskazujące na kolejność wyszczególnionych wydarzeń:

- a ___ Troje pasażerów usłuchało i natychmiast wstało ze swych miejsc.
- b ___ Nad miejscem którym zajęła p. Parks widniała tabliczka: "Tylko dla Białych".
- c ___ P. Parks była aresztowana i wzięta do więzienia.
- d ___ P. Parks zapłaciła za przejazd.
- e ___ Kierowca autobusa żądał ustąpienia miejsca białym.
- f ___ P. Parks nie ustępowała.

Answers and/or Criteria:

a=4 b=2 c=6 d=1 e=3 f=5.

The learner will arrange the facts of a given selection in chronological order, with 100 percent accuracy.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Literal Comprehension: Details	Objective No. KC9

Objective Given the main idea of a selection, the learner will supply supporting details.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "Westerplatte," from A czy znasz ty bracie młody, pg. 301. Identify the main idea. Review the concept that in a selection there are details which support or explain the main idea. Direct the learners to reread the main idea and then read the selection silently to locate at least three supporting details.

Answers and/or Criteria

Main idea: Napad Niemców i obrona Westerplatte.

The learner will select supporting details of a main idea of a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension

Level K

Subskill Literal Comprehension: Main Idea;
Detail

Objective No. KC10

Objective Given a selection, the learner will prepare an outline indicating both the main topics and subtopics.

Teaching/Learning Strategy

Present the following selection. Discuss and review the mechanics of outlining. Tell the learners--

Przeczytajcie opowiadanie i ułóżcie plan z zaznaczeniem wątku przewodniego i wątków pobocznych.

Historia transportu pasażerskiego w Chicago.

Na początku jedynym sposobem jakim mogli się ludzie poruszać z miejsca na miejsce w Chicago, było naturalnie chodzenie pieszo po drózkach i szlakach indiańskich. Później zaczęto jeździć końmi, albo wozami ciągniętymi przez konie. Właśnie wozy ciągnięte przez konie były pierwszymi środkami lokomocji w Chicago. Później przyszły kolejki linowe, poruszające się za pomocą lin, które je ciągnęły. Jeszcze później kolejki te zastąpiono tramwajami. Tramwaje jeździły po szynach i poruszane były za pomocą elektryczności. Równocześnie z tramwajami rozpoczęto wprowadzać w ruch autobusy. Niektóre autobusy miały dwa poziomy. Przedsiębiorstwo transportowe miasta znane pod nazwą Chicago Transit Authority - CTA, obsługuje obecnie autobusy i kolejki elektryczne przewożąc pasażerów z jednego końca miasta na drugi. Naturalnie mamy w Chicago również taksówki.

Answers and/or Criteria:

Historia transportu pasażerskiego w Chicago.

I. Wczesny transport pasażerski

- A. Dróżki i szlaki indiańskie
- B. Konie

II. Późniejszy transport pasażerski

- A. Kolejki poruszające się za pomocą lin, które je ciągnęły
- B. Tramwaje
- C. Autobusy

III. Współczesny transport pasażerski

- A. Autobusy
- B. Kolejki elektryczne
- C. Taksówki

The learner will outline a given selection indicating both the main topics and subtopics, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Literal Comprehension:
Word Meaning

Objective No. KC11

Objective

Given three words with similar meaning and a sentence with one word missing, the learner will complete the sentence by choosing the correct word.

Teaching/Learning Strategy

Prepare the following lesson. Use the chalkboard or a duplicated copy. Discuss the meaning of each word with the learners and have them use each word in a sentence of their own. Give the learners sentences with one word missing. Direct the learners to complete the sentences by choosing the correct words.

Słowa

Zdania

1. zniszczyć
2. ugasić
3. zburzyć

Było nam bardzo żal, że strażacy
nie zdołali _____ pożaru.

Assist the learners to create similar exercises.

Answers and/or Criteria

Answer: 2 ugasić

The learner will select from three words having similar meanings the correct word to complete a given sentence, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Literal Comprehension:
Word Meaning

Objective No. KC12

Objective

Given a selection, the learner will identify the key words and underline each one.

Teaching/Learning Strategy

Give the learners the following selection or a similar one containing key words. Tell the learners-- "Key words, można nazwać "słowami kluczowymi." Wskazują nam one na przebieg akcji mówią co po czym, kiedy i dlaczego następuje. Łączą one często informacje szczegółowe w jedną całość, nadają sens wypowiedzi. Do takich "kluczowych słów" należą między innymi: jeden, drugi, pierwszy, niekóry, potem, następnie, powód, ponieważ, dlatego.

Uwaga: Nie należy tłumaczyć key words, jako słowa-klucze, ponieważ termin ten w poetyce polskiej ma zupełnie inne znaczenie i pełni inną funkcję.

Przeczytajcie poniższy tekst i spróbujcie wskazać słowa kluczowe.

Ponieważ była to prawie pora rozpoczęcia przedstawienia, pan Kowalski spieszył się bardzo z zaparkowaniem samochodu. Po pierwsze, zauważył z zadowoleniem, że parkowisko było prawie zupełnie puste. Następnie, przejeżdżając obok napisu ostrzegawczego nie przeczytał go. Napis ten głosił: "Nie wolno parkować po 6 wieczorem. Samochody bezprawnie zaparkowane będą ściągnięte z parkowiska." Pan Kowalski zaparkował samochód w upatrzonym miejscu i pospieszył do teatru. Rezultaty braku spostrzegawczości nie dały na siebie długo czekać. Zaraz po zakończonym przedstawieniu, pan Kowalski wróciwszy na parkowisko nie znalazł swego samochodu. W przyszłości, napewno będzie czytał napisy ostrzegawcze.

Answers and/or Criteria

Ponieważ, po pierwsze, następnie, rezultaty, w przyszłości.

The learner will identify the key words and underline them, with 80 percent accuracy.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Literal Comprehension: Notetaking	Objective No. KC13

Objective Given two or more sources, the learner will take notes and combine them to form a general concept or idea.

Teaching/Learning Strategy

Elaborate upon "taking notes." Review the concept by using a passage from a basal reader. Suggestion: "Maria Skłodowska Curie." M. Kuncewiczowa, Wypisy dla kl. V, str. 83. Guide the learner in taking notes from a passage. Refer the learner to the room, school, or neighborhood library. Suggest three sources that are available.
Say: Zróbcie sobie notatki na wybrany temat. Później będziemy wspólnie dyskutować na ten temat.

Answers and/or Criteria

The learner will take notes from two or more sources and will combine them to form a general concept or idea. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Literal Comprehension: Notetaking	Objective No. KC14

Objective Given several sources, the learner will compile information on a specific subject from notes in his/her own words.

Teaching/Learning Strategy

Choose one specific subject; for example, the bird called jerzyk. Refer the learners to the following sources:

gazety, czasopisma	atlasy	teksty specjalistyczne
almanaki	telewizja, radio	czytanki
encyklopedie	słowniki	

Prepare the class for notetaking by using the sample below:

Przykładowe notatki ucznia

- bardzo szybki
- największy okaz tego ptaka ma 8 cali długości, brązowe podgardle i ogon w kształcie igły.
- mogą przelatywać długie dystanse, nawet 135 tys. mil rocznie
- jest 72 gatunki tych ptaków.
- jerzyki jaskiniowce zamieszkujące Azję, latają wolno, ruszają skrzydłami jak motyle.

Informacje zaczerpnięte z encyklopedii, książek o ptakach, i słownika. Wyrażają one sposób w jaki uczeń piątej klasy może znaleźć i zanotować informacje.

Answers and/or Criteria

The learner, given several sources, will compile information on a specific subject from notes in his/her own words.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Interpretive Comprehension:
Figurative Language

Objective No. KC15

Objective Given a poem, the learner will identify the words which are not literally applicable and state the meaning for each word.

Teaching/Learning Strategy

Prepare "Krasnobrodzki Wieczór," Alfreda Magdziak, of the Literature Resource Materials. Have learners read it silently: Guide a class discussion related to words which are not literally applicable, and state the meaning of each word. Refer the learners to specific phrases, such as--

1. "wiatr zaśpiewa"
2. "brzozy wystrojone w roztańczone długie witki"
3. "brzozy pokłońcie się dziś"
4. "wzgórza ... podawajcie echem wieść"
5. "zapach wiosny"

Answers and/or Criteria:

Answers may vary; the learner's interpretation may be accepted according to his own experiences. The learner will identify the words which are not literally applicable and define the words, with 80 percent accuracy.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Interpretive Comprehension: Figurative Language	Objective No. KC16

Objective Given expressions of figurative language, the learner will state the literal meaning of each expression.

Teaching/Learning Strategy

Review and discuss examples of figurative language. Explain the literal meaning of several examples. Direct the learners to read expressions of figurative language, such as the examples below. After silently reading the expressions, the learners will state the literal meaning of each.

1. Weszło jednym, a wyszło drugim uchem.
2. Szukać igły w stogu siana.
3. Ugryźć się w język.
4. Ma dwie lewe ręce.
5. Wstał z łóżka lewą nogą.
6. Tak jak pies.
7. Do rany go przyłóż.
8. Kij ma dwa końce.
9. Rzucać grochem o ścianę.
10. Lisia natura.

Answers and/or Criteria

- Answers:**
1. nie zrobiło żadnego wrażenia
 2. bardzo trudne
 3. przestać niepotrzebnie mówić
 4. niezgrabny w wykonywaniu jakiejś pracy
 5. nie jest w dobrym humorze
 6. bardzo zły, niedobry
 7. bardzo miły, dobry
 8. przy biciu kogoś można samemu oberwać
 9. niemożliwe do wytłumaczenia komuś, kto nie słucha
 10. mówi się o człowieku chytrym

The learner will give the literal meaning of figurative expressions, with 80 percent accuracy.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Interpretive Comprehension: Figurative Language	Objective No. KC17
Objective	Given an implied figure of speech, the learner will identify the metaphor.	

Teaching/Learning Strategy

Review expressions which contain figures of speech. Present several similes and metaphors. Lead the learners to discover and state the difference between them. Check with the group the dictionary definition of each term. Present examples, such as the following ones. Have the learners identify each metaphor.

Metafora - przenośnia, jest zespołem słów, w którym znaczenie jednych zostaje niejako przeniesione na znaczenie pozostałych.

W porównaniu zestawia się dwa zjawiska, z których jedno służy określeniu drugiego.

Zaznaczcie wszystkie metafory (przenośnie).

1. Idzie księżyc ciemną nocą
2. lekki jak piórko
3. zavalony robotą
4. pracowity jak mrówka
5. nerwy ze stali
6. złote oczy bratków patrzyły na mnie z ukosa

Answers and/or Criteria

Answers: 1, 3, 5, 6

The learner will identify a metaphor as an implied figure of speech, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Interpretive Comprehension: Mood

Objective No. KC 18

Objective

Given a paragraph describing action in a setting as depicted by the characters, and three words indicating different moods, the learner will circle the word which indicates the appropriate mood.

Teaching/Learning Strategy

Direct the learner to read a paragraph, such as the sample below.

Tell the learner-- Przeczytaj ten urywek i zastanów się o jakim nastroju jest tu mowa.

Był to pierwszy lot Ryszarda. Samolot zbliżał się już do lotniska. Nagle, pilot stwierdził, że bardzo się źle czuje i nie może lądować. Ryszard, który był zastępcą pilota musiał przejąć prowadzenie samolotu. Pilot wytłumaczył Ryszardowi procedurę lądowania. Ryszard aż się spocił z wrażenia.

Wybierz słowo, które odpowiada nastrojowi.

Ryszard czuł się _____ / dumny, przestraszony, wesoły/.

Answers and/or Criteria

Answer - przestraszony

The learner will identify the mood of given paragraphs, with 100 percent accuracy.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Interpretive Comprehension: Mood	Objective No.KC19

Objective Given a film or a filmstrip to view, the learner will relate the content to materials read.

Teaching/Learning Strategy

Select a film or a filmstrip which is related to a unit or story currently being studied. Present it to the learners. Ask the learners--

Skoro zobaczyliście już film, powiedzcie mi co ma ten film wspólnego z przeczytaną czytanką?

Additional activity: Have the learners write several paragraphs telling what the film was about.

Answers and/or Criteria

The learner will view a film or a filmstrip and will relate the content to materials read.

Skill Comprehension

Level K

Subskill Critical Reading: Comparison
and Contrast

Objective No. KC20

Objective Given two poems to read, the learner will compare
and contrast the content.

Teaching/Learning Strategy

Discuss the elements of poetry. List them on the chalkboard.
Include such elements as the following--

1. rytm 2. rym 3. zawartość 4. treść 5. nastrój

Prepare the poems "Odlot", M. Konopnicka, and "Chłopczyk i ko-
zioł", St. Jachowicz, on worksheets. Both are in the Literature
Resource Materials. Tell the learners--

Przypatrzcie się wymienionym na tablicy elementom poezji.
Przeczytajcie dane wam wiersze i zastanówcie się czym są one
podobne a czym różnią się od siebie.

Answers and/or Criteria

The learner will compare and contrast the form and content of
two poems, with 80 percent accuracy.

Skill Comprehension
Subskill Critical Reading: Comparison
and Contrast

Level K
Objective No. KC21

Objective Given a selection to read, the learner will relate its cultural elements to the present time and make a comparison chart.

Teaching/Learning Strategy

Present a selection, such as the following or one from a basal reader or a content area text. Direct the learners to read the selection silently and make a chart depicting the comparisons.

Przeczytaj podany poniżej urywek i porównaj sposób życia ludzi w roku 1776 ze sposobem życia ludzi współczesnych. Zrób odpowiedni wykres.

Było to latem 1776 r. Matka piekła chleb w piecu a ja dopiero skończyłem karmić konie i doić krowy. Matka czekała na mleko, aby móc skończyć gotowanie śniadania. Ojciec będzie bardzo głodny, jak wróci z miasta. Pojechał tam, aby posłuchać przemówienia pana Franklina.

Nagle usłyszeliśmy głośny turkot wozu. Zawsze słyszeliśmy nadjeżdżający wóz, bo droga wyłożona była kamieniami, a koła szybko jadącego wozu turkotały donośnie. Usłyszeliśmy, że ojciec krzyczał coś z odległości. Podbiegliśmy wszyscy do drzwi. Ojciec wołał: "Rozpoczęliśmy wojnę z Brytyjczykami!"

Answers and/or Criteria

<u>1776</u>	<u>Dzisiaj</u>
- pieczenie chleba w domu	- kupowanie chleba w sklepie
- gotowanie w piecu kuchennym	- gotowanie na piecu gazowym lub elektrycznym
- wóz	- samochód
- drogi wykładane kamieniami	- drogi asfaltowe

The learner will relate the cultural elements of a given selection to the present time and make a comparison chart.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Interpretive Comprehension: Mood and Tone	Objective No. KC22

Objective Given a selected poem, the learner will write an original poem depicting the same mood and tone.

Teaching/Learning Strategy

Provide on worksheets one or all of the following poems:
"Sanna," M. Konopnickiej, "Kukuryku," St. Jachowicz, and/or
"Mamo," I. Sucharzewskiej, all in the Literature Resource
Materials.

Guide an oral discussion of the mood and tone of one of the poems. Have the learners write original poems depicting the same mood and tone of the poem chosen.

Answers and/or Criteria

The learner will write an original poem depicting the same mood and tone as the selected poem. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Interpretive Comprehension: Personal Experience	Objective No. KC23

Objective Given a story to read, the learner will demonstrate his/her understanding of the character's problems in a sociodrama.

Teaching/Learning Strategy

Direct the learners to read "Wybuch w kopalni," G. Morcinek, from Wypisy dla kl. V, pg. 46. Have the learners identify the character's problems and be prepared to dramatize the selection as a sociodrama, to be presented to the class.

Answers and/or Criteria

The learner will demonstrate his understanding of the character's problems in a given story, through a sociodrama.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Critical Reading: Comparison
and Contrast

Objective No. KC24

Objective Given two selections to read, the learner will choose a character from each and compare the lifestyles of the two characters.

Teaching/Learning Strategy

Direct the learners to read two stories, such as "Michałko," B. Prus, and "Łobuz," J. Pietrakiewicz, from Wypisy na kl. V, pp. 51 and 95.

After the learners have read both selections, have them note the likenesses and differences of the way of life of the main characters. Assist the learners with such questions as the following:

1. Czy Michałko był poważnym chłopcem? a jakim był Olek?
2. Gdzie dzieje się każde z opowiadań?
3. Skąd pochodzą obaj chłopcy?
4. Czy Michałko i Olek zrobili dobry uczynek i dlaczego?
5. W czym postępowanie Michałka zasługuje na pochwałę, a dlaczego możemy pochwalić również Olka?

Answers and/or Criteria

The learner will compare the lifestyles of characters from two given selections. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill	Comprehension	Level K
Subskill	Critical Reading: Fact or Opinion	Objective No. KC25

Objective Given statements about a familiar selection, the learner will distinguish between true and false statements.

Teaching/Learning Strategy

Prepare on a worksheet the following selection and the five statements following it. Have the learners place true or false in the blank after each statement.

Flaga Amerykańska

Pierwsza flaga amerykańska wyglądała zupełnie inaczej niż obecna. Miała tak samo trzy kolory: czerwony, biały, i niebieski, ale nie miała tylu gwiazd, jak obecna flaga. Dzisiejsza flaga ma 13 pasów i 50 gwiazd. Trzyście pasów reprezentuje pierwsze 13 kolonii, które przystąpiły do Stanów Zjednoczonych Ameryki. Mówimy o nich również jako 13 oryginalnych koloniach. Było nimi: New Hampshire, New York, Massachusetts, Rhode Island, Pennsylvania, Connecticut, New Jersey, Delaware, Maryland, Virginia, North Carolina, South Carolina, i Georgia. Na fladze są one upamiętnione dwoma sposobami i za pomocą pasów i gwiazd.

1. Flaga amerykańska zawsze miała 50 gwiazd. _____
2. Trzyście pasów reprezentuje 13 pierwszych stanów. _____
3. Nasz stan, Illinois, był jednym z pierwszych stanów. _____
4. Pierwszych 13 stanów nazywamy również oryginalnymi koloniami. _____
5. Nasza flaga nie zmieniła się od 100 lat. _____

Answers and/or Criteria:

1. nie 2. tak 3. nie 4. tak 5. nie

The learner will decide which statements are true and which are false concerning a given selection, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K**Subskill**

Critical Reading: Fact or Opinion

Objective No. KC26

Objective Given a passage and questions, the learner will answer the questions and justify the answers.

Teaching/Learning Strategy

Provide the following passage on a worksheet. Explain--

Przeczytaj poniższy urywek i odpowiedz na pytania; przygotuj się na udowodnienie swych odpowiedzi.

Wszystko o pajakach

Bardzo często mylimy się nazywając pajaki owadami. Pajaki nie są owadami. Uczni zaliczyli je do rodziny pajęczaków. Możemy zauważyć duże różnice w budowie ciała pajęczaków i owadów. Pajaki mają osiem nóg. Owady mają ich sześć. Wiele owadów ma skrzydła i macki albo czułka. Pajaki ich nie mają. Ciała owadów podzielone są na trzy części, natomiast ciała pajaków podzielone są jedynie na dwie części. Pajaki przędą nitki jedwabne, a owady nie. Wprawdzie wszystkie pajaki przędą jedwabne nici, nie wszystkie robią z nich pajęczynę. Pajęczyzna potrzebna jest pajakom do łapania pożywienia. Niewiele pajaków jest niebezpiecznych dla człowieka. Do niebezpiecznych należy np. tarantula i kilka innych gatunków. W większości pajaki są pożyteczne dla człowieka. Zjadają one wiele szkodliwych owadów, takich które zjadają zboże i plony, które przenoszą zarazki. Przeważnie tylko te pajaki, które są przestraszone lub skrzywdzone, ugryzą człowieka. Czasami, samice pajaków, które najczęściej są silniejsze i większe od samców, zjadają ich.

1. Czy poprawnie nazywają niektórzy pajaki owadami? Dlaczego nie?
2. Czy słusznym jest powiedzenie, że pajaki są wrogami człowieka? Dlaczego, lub dlaczego nie?

Answers and/or Criteria:

1. Nie, dlatego że pajaki należą do rodziny pajęczaków.
2. Nie, bo większość pajaków pomaga człowiekowi zjadając szkodliwe owady.

The learner, given a passage and questions, will answer the questions and justify the answers, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Critical Reading: Outcomes

Objective No. KC27

Objective

Given the beginning of a sentence and two possible endings, the learner will choose the ending that better completes the sentence.

Teaching/Learning Strategy

Write the beginning of a sentence and two possible endings on the chalkboard. Direct the learners to choose the ending that better completes the sentence. Instruct the learners to be prepared to explain their selections.

1. Nie mogąc znaleźć swetra w ciemnej szafie ...
 - a. Franek poszedł do szkoły bez swetra.
 - b. Musiał zaświecić światło.
2. Kasia miała mokre i śliskie ręce z wody do mycia naczyń...
 - a. chciała wziąć do ręki talerz, który wyslizgnął się, upadł na podłogę i rozbił się.
 - b. będzie musiała spłókać ręce czystą wodą, zanim weźmie następny talerz.

Answers and/or Criteria

Answers: 1. b 2. a

For each given sentence, the learner will choose the better of two given endings, with 80 percent accuracy.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Critical Reading: Outcomes

Objective No. KC28

Objective

Given the plot of a story, the learner will write an original ending.

Teaching/Learning Strategy

Write the plot of a story on a worksheet. Have the learners read the plot and write an original ending.

Przeczytajcie poniższe opowiadanie i dodajcie odpowiednie zakończenie.

Zosie i Stasia spotkała specjalna przyjemność. Tatus i mamusia zabrali ich na wycieczkę do Włoch. Tatus dzieci jest weteranem i w czasie wojny, zwanej Drugą Wojną Światową, walczył z Niemcami we Włoszech. Polacy szczególnie odznaczyli się w walce o klasztor i górę Monte Cassino. Teraz cała rodzina pojechała zobaczyć cmentarz poległych i zwiedzić klasztor. Przypada właśnie 35-ta rocznica pamiętnej bitwy.

Cała rodzina przyjechała na górę Cassino, na wiele godzin przed majacymi odbyć się uroczystościami. Dzieci chodziły po cmentarzu czytając nazwiska poległych. Zosia spojrzała na stoki góry i spostrzegła, że czerwienią się one od maków. Przypomniała sobie słowa piosenki Ref Rena napisanej na cześć bohaterskich żołnierzy:

"Czerwone maki na Monte Cassino,
Zamiast rosy piły polską krew...
Po tych makach szedł żołnierz i ginął
Lecz od śmierci silniejszy był gniew!
Przejdą lata i wieki przemina,
Pozostaną ślady dawnych dni
I wszystkie maki na Monte Cassino
Czerwieńsze będą, bo z polskiej wzrosną krwi!..."

Pomyślała i zwróciła się do brata: "Wiesz Stasiu, nazbierajmy maków i ustrojmy groby naszych żołnierzy.

Answers and/or Criteria

Answer: Dzieci nazbierały maki i ustroiły nimi groby.
Nadjeżdżający goście zobaczyli czerwieniejące się maki
na każdym grobie.

The learner will write an original ending to the plot of
a story. Teacher judgment will determine adequacy of
response.

Skill

Comprehension

Level K

Subskill

Critical Reading: Propaganda
Techniques

Objective No. KC29

Objective

Given a selection, the learner will identify the expressions that are examples of propaganda.

Teaching/Learning Strategy

Discuss propaganda techniques with the learners. List the techniques on the chalkboard. Read a selection, such as the one following, noting examples of propaganda.

Propaganda - rozpowszechnianie i wyjaśnianie idei, poglądów i doktryn w celu przekonania dla nich możliwie szerokich rzesz zwolenników. W celach propagandowych używane są slogany, tj. zwięzłe, dobitnie i stylistycznie wyraziste sformułowanie nakłaniające do czegoś, propagujące wśród odbiorców jakąś opinię, produkt lub sposób postępowania. Najczęściej propaganda używana jest przy reklamie towarów. Do typowych chwytów propagandowych należą: stawianie za wzór osoby, reprezentującej jakiś ideał. Może to być znany aktor filmowy, telewizyjny, sportowiec itp. Drugim chwytem propagandowym jest używanie przezwisk wobec tych, którzy nie postępują tak, jak propagatorzy tego chcą. Jako trzeci chwyt możemy uznać przedstawienie pewnych faktów w nieprawdziwym świetle, albo po prostu przemilczenie prawdy.

Przeczytajcie poniższe opowiadanie i wskażcie na typowe chwyt propagandowe, o których mówiliśmy.

Janka oglądała ciekawy program telewizyjny. W najbardziej interesującym momencie przerwano akcję, a na ekranie ukazał się Daniel Olbrychski, znany aktor filmowy, trzymający w ręku bochenek "życiodajnego" chleba. "Przestańcie być wstrętnymi, grubymi beczkami", powiedział. "Życiodajny" chleb pomoże wam schudnąć. Wystarczy tylko jeść jedną kromkę życiodajnego chleba przed każdym posiłkiem. Jeżeli chcecie wyglądać jak Beata Tyszyńska, tylko jedzenie życiodajnego chleba pomoże wam w osiągnięciu celu. Spróbujcie diety przez następne dziesięć dni. Jeżeli nie będziecie zadowoleni, przyslijcie opakowanie, a odeślemy wam pieniądze. Trzydzieści dni diety życiodajnego chleba, a z grubych klusek zrobią się smukłe topole. A teraz, wracamy do naszego programu."

Answers and/or Criteria

- Daniel Olbrychski - znany aktor filmowy - jako autorytet, przykład, model.
- wstrętne, grube beczki, grube kluski, smukłe topole - przezwiska
- trzydzieści dni życiodajnego chleba, a z grubych klusek, zrobią się smukłe topole - ukazywanie faktów w nieprawdziwym świetle.

The learner will identify expressions of propaganda in a given selection, with 80 percent accuracy.

LEVEL K
STUDY SKILLS

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Identification: Card Catalog
Cards

Objective No.KS1

Objective

Given samples of title, author, and subject cards, the learner will identify information contained on each.

Teaching/Learning Strategy

Review the purpose of a card catalog, the Dewey Decimal System, and the terms fiction and nonfiction. See objectives JS9 - JS10.

Prepare transparencies or charts depicting title, author, and title cards. Ask the learners to read specific information orally, as each card is presented. Give the learners a worksheet showing samples of these cards and have them identify the information shown, such as in the following:

S

Poezje wybrane

Staff, Leopold

Poezje wybrane.

Państwowy Instytut
Wydawniczy, 1978

- A. Jest to fiszka z katalogu tytułów.
- B. Linia górna zawiera _____.
- C. Książka ta, należy do działu lit. pięknej, litera w lewym górnym rogu fiszki oznacza _____.
- D. Wydawcą tej książki jest _____.
- E. Książka została wydana w _____ r.
- F. Gdzie umieszczone jest imię i nazwisko autora? _____

636

J

Koty

Konaraka-Szubska, Aleksandra

Nasze hobby

Panstwowe Wydawnictwo Rolnicze
i Leśne, 1972

Tell the learners-- Niech teraz każde z was zrobi trzy fiszki katalogowe swojej czytanki. Fiszke katalogu ułożonego według tytułów, według autora i według tematu.

Zwróćcie uwagę na różnice pomiędzy fiszkami danych katalogów.

Answers and/or Criteria

The learner will identify information contained on title, author, and subject cards, with 100 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Location: Parts of a Book

Objective No. KS2

Objective

Given a sample index to an encyclopedia and a nonfiction book, the learner will identify where he/she would locate topics and answers to questions.

Teaching/Learning Strategy**Explain:**

Indeks - który możemy znaleźć na końcu wielu książek, zawiera zestawienie w porządku alfabetycznym lub rzeczowym określonych elementów tekstu, np., nazw osobowych (indeks osób i nazwisk) terminów i pojęć, itp. W indeksie zamieszczone są numery stron na których dany temat jest omawiany. Zwróć uwagę na fakt, że indeks w książkach różni się od indeksu encyklopedycznego.

Create a long-running project of KS2. Provide each learner with opportunities to use the Mała Encyklopedia Powszechna individually. Choose as many subjects as you have learners; write each subject on an index card. Distribute the cards. Have each learner look up the subject on his/her card in the Mała Encyklopedia Powszechna and prepare an encyclopedia index on it. Choose general subjects such as teatr, drzewa, kwiaty, motyle, statki i okręty, film, ptaki, sztuka, balet, polskie stroje ludowe, meble, antyki, sport. Include subjects which refer to America and/or Americans of Polish descent: Alaska, Związek Narodowy Polski, Hamtramck, Florian Znańiecki, Bronisław Malinowski, Ignacy Domeyko, Krzysztof Arciszewski, Kazimierz Fajans, Jan St. Kubary, Helena Modrzejewska.

Prepare a sample nonfiction index and an encyclopedia index on worksheets. Use the following examples:

Nonfiction Text Index(Use Geografia 5 for these examples)**Zwierzęta**

w tundrze i tajdze syberskiej, 94-98
w delcie Gangesu i Brahmaputry, 125-128
na stepach Australii, 131-133
w Antarktydzie i Grenlandii, 144
w puszczy brazylijskiej nad Amazonką, 154-155
u Eskimosów na Grenlandii, 168
w Afryce, 202-206
w pustyni i oazie, 209
typy, 10, 94-96, 103, 125-126, 128, 131, 132, 139, 141, 144, 146-147, 153-154, 163, 166, 198, 202-205, 208-209.

Ziemia

kształt, 28-29
powierzchnia ziemi, 38-57
krajobrazy Polski, 8-17

Use W kręgu dzielności i pracy for the next examples:

Strzelecki, Sir Paweł Edmund, 41-43

Mickiewicz, Jan, 68-71

Use Mała Encyklopedia Powszechna for these examples:

Zwierzęta, 1114-1115
typy, 1115; ilustr.: Tablice 1, 3, 4, 7, 8, 13, 18, 35,
36, 66
migracja, 568-569

- see also the name of each animal, such as
Cat, Dog, Horse.

Lot, 507

samolot, 854-855
lotnictwo, 507-508
transport lotniczy, 508
rodzaje samolotów, Tablice 77-78, zdjęcia

- see also Astronomia, 47-49; Tablice 9, 10, 11,
12.

Romer, Eugeniusz, 823

- see also Geografia, 279-282.

Warszawa, 1032-1033

mapa, 1033
ilustr., Tablice 91, 92
- see also Polska, 730-749.

Have the learners use the nonfiction text indices to answer questions one through five and use the encyclopedia index for six through ten. Prepare the activity on worksheets.

1. Na której stronie znajdziesz informacje o zwierzętach Australii?
2. Na której stronie są informacje na temat zwierząt w Alasce?
3. Gdzie znajdziesz ilustracje krajobrazu Polski?
4. Na której stronie znajdziesz informacje o życiu i pracy Sir Pawła Edmunda Strzeleckiego?
5. Gdzie znajdziesz informacje o Mickiewiczu?
6. Na której stronie są informacje na temat migracji zwierząt?
7. Jakie informacje znajdziesz pod hasłem "Łot"?
8. Na których stronach znajdziesz informacje o transporcie powietrznym?
9. Szukając informacji o Eugeniuszu Romerze patrz pod literę R, na stronę ____.
10. Szukając ilustracji Warszawy, patrz na ____.

Answers and/or Criteria

1. 131-133	6. 568-569
2. 168	7. Astronomia
3. 8-17	8. 508
4. 41-43	9. 823
5. 68-71	10. Tablice 91-92

The learner will use an index to locate topics and answers to questions, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Identification: Parts of a Book

Objective No. KS3

Objective

Given the names of the parts of a book, the learner will identify their purposes by answering questions related to these parts.

Teaching/Learning Strategy

Write on the chalkboard--

table of contents	-	spis treści
glossary	-	glosy, słowniczek
title page	-	strona tytułowa
index	-	indeks

Review each definition with the learners. Have the learners show examples of each term in their textbooks and read the information contained on each page.

Distribute a prepared worksheet with questions regarding these parts. Have the learners answer each question. Use the following activity:

1. Na stronie tytułowej książki znajdziemy jej _____ i nazwę firmy, która ją _____.
2. Zastrzeżenia praw autorskich znajdziemy na odwrocie _____.
3. Spis treści zawiera listę _____ poszczególnych rozdziałów.
4. Zestawienie w porządku alfabetycznym terminów używanych w książce, nosi nazwę _____.
5. Glosy - to _____ wyjaśniający znaczenie trudnych słów, użytych w książce.
6. Informacje o zawartości książki znajdziemy w dwóch jej częściach: _____ i _____.

Answers and/or Criteria

1. tytuł, wydała	2. strony tytułowej	3. tytułów
4. indeksu	5. słowniczek	6. indeksie i spisie treści

The learner will identify the purpose of the parts of a book by answering questions related to these parts, with 100 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Identification: Parts of a Book

Objective No. KS4

Objective

Given several questions, the learner will determine whether the answers will be found by using the table of contents or the index.

Teaching/Learning Strategy

Prepare questions related to the use of the table of contents and the index. Have the learners indicate which section should be used for specific purposes.

Gdzie znajdziemy następujące informacje, w indeksie czy w spisie treści?

1. Tytuły czytanek lub rozdziałów. _____
2. Strony zawierające specyficzne informacje. _____
3. Strony zawierające ilustracje. _____
4. Nazwisko autora jednego z rozdziałów. _____
5. Ile jest w książce rozdziałów. _____
6. W ilu miejscach jest mowa o jednym zagadnieniu. _____

Answers and/or Criteria

1. spis treści	2. indeks	3. indeks	4. spis treści
5. spis treści	6. indeks		

The learner, given several questions, will determine whether to use the table of contents or the index to answer them, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Interpretation: Bibliography

Objective No. KS5

Objective

Given a bibliography item, the learner will interpret its information by answering specific questions on its content.

Teaching/Learning Strategy

Write the words bibliography - bibliografia on the chalkboard. Explain to the learners-- bibliografia, to lista książek z których korzystał autor pisząc daną rozprawę. Z bibliografii możemy również dowiedzieć się o książkach w których znajdziemy dużo informacji na temat który nas interesuje.

Have the learners open their books to bibliographic pages. Guide the learners to read and note the information contained in the items.

Wytłumaczcie:

1. Jaki jest tytuł książki? Dlaczego tytuł jest podkreślony?
2. Kto jest autorem tej książki?
3. Kto wydał tę książkę?
4. Jaka jest data wydania książki?

Have the learners use the card catalog subject cards to prepare a bibliography of five books on a specific topic. Direct the learners to locate the topic, identify five books related to the topic, and write the list of books in bibliographic form.

Answers and/or Criteria

The learner will answer specific questions regarding bibliography content, with 80 percent accuracy. Answers will depend on items used.

Skill

Study Skills

Level K**Subskill**

Identification: Dictionary Symbols

Objective No. KS6**Objective**

Given multisyllabic words and their dictionary symbols, the learner will be able to identify the syllables that receive the primary and secondary stress.

Teaching/Learning Strategy

Review primary and secondary stress.
Explain to the learners--

W każdym języku przy wymawianiu słów musimy je odpowiednio akcentować. W języku polskim jest reguła, że akcent przypada zazwyczaj na przedostatnią sylabę. W języku angielskim jest inaczej. Akcent zależy od pochodzenia danego wyrazu. Dlatego też jest sprawą bardzo ważną, aby rozumieć sposób zaznaczania akcentu danego słowa w słownikach. Mamy dwa rodzaje akcentu: główny i poboczny.

primary stress - akcent główny
secondary stress - akcent poboczny

Write on the board a word having an example of both, primary and secondary stress:

cat'a log'

Point to the symbol used to mark the primary stress. Pronounce the word. Direct the learners to listen for the secondary accent. Have the learners say the word. Have the learners identify the primary and secondary stressed syllables in the following list of several words:

1. unemployment
2. reproduction
3. communication
4. fellowship
5. vegetation

Answers and/or Criteria

The learner, given multisyllabic words and their dictionary symbols, will identify the primary and secondary stressed syllables, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Identification: Definitions

Objective No. KS7

Objective

Given a dictionary and several sentences containing the same multimeaning word in different contexts, the learner will use the dictionary to identify the meaning of the word as used in each sentence.

Teaching/Learning Strategy

Explain that the dictionary gives each meaning of a word a number. Tell the learners: Są słowa, które mają więcej niż jedno znaczenie. W słownikach każde ze znaczeń jest wytłumaczone. Znaczenie poszczególnych słów są ponumerowane, w zależności od tego jak często są one używane. Te, które są najczęściej używane będą wytłumaczone jako pierwsze, itd.

Provide the learners with several sentences containing the same multimeaning word in different contexts. Have the learners indicate the definition and the number of the dictionary meaning that fits each sentence.

Znajdźcie odpowiednią definicję do każdego ze słów użytych w tych zdaniach.

1. Przeczytałem powieść.
2. Nie mógł powieść palcem po książce.
3. Może mu się dobrze powieść.

Definicje:

1. Być uwiecznionym dobrym sukcesem.
2. Utwór literacki.
3. Przesunąć po powierzchni.

Answers and/or Criteria

1. 2 2. 3 3. 1

The learner, given a dictionary and several sentences containing the same multimeaning word in different contexts, will identify the meaning of the word as used in each sentence.

Skill	Study Skills	Level K
Subskill	Identification: Matching Ideas	Objective No. KS8

Objective Given newspaper and magazine articles with accompanying pictures, the learner will match the ideas presented in the articles with the ideas presented in the pictures.

Teaching/Learning Strategy

Present an article with an accompanying picture. Direct the learners to read the article, look at the picture, and study the caption of the picture.

Tell the learners--

Czytając artykuł wybierzcie te zdania, które dają informacje: kto? gdzie? co? dlaczego? kiedy? lub jak? Wytłumacz w jaki sposób ilustracja uzupełnia artykuł.

Use an article from the Polish newspaper, accompanied by a photograph.

Answers and/or Criteria

The learner will match the ideas presented in articles, with the ideas presented in their accompanying pictures, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Classification: Words

Objective No. KS9

Objective

Given several headings, words, facts, ideas, or events, the learner will classify them into logical subgroups according to the categorical headings.

Teaching/Learning Strategy

Review the idea of classifying. Tell the learners--
Klasyfikacja, to systematyczny podział przedmiotów lub zjawisk na klasy, działy, poddziały itp. wykonywany według określonej zasady. Zastanówcie się w jaki sposób dokonano klasyfikacji w książce telefonicznej? lub w dziale ogłoszeń którejś z gazet? W jaki sposób są klasyfikowane książki w bibliotece?

Give the learners practice in classifying words or ideas.
Read the words below. Write a heading for each group of words.

Przypatrz się kolumnom w poniższym ćwiczeniu i podaj ich tytuły w zależności od tego co one klasyfikują.

A	B	C	D
mlecz	mewa	szczur	encyklopedia
petunia	słownik	świnka morska	słownik
tulipan	wrona	lama	atlas
róża	sokół	pies	almanak

Have the learners classify phrases according to how, what, when, and why.

Answers and/or Criteria

- A. rośliny, kwiaty
- B. ptaki
- C. zwierzęta
- D. książki informacyjne

The learner will classify several headings, words, ideas, events, or facts into logical subgroups, according to categorical headings, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K**Subskill**

Classification: Two-Level Outline

Objective No. KS10**Objective**

Given a short article on a topic, the learner will recognize the main ideas and the important details which support these ideas and arrange them in outline form.

Teaching/Learning Strategy

Tell the learners -- Będziemy dzisiaj pisać szkic artykułu. Szkic, lub zarys jakiegoś utworu zawiera myśl przewodnią tego utworu i najważniejsze informacje, szczegóły pomocnicze, rozwijające myśl przewodnią.

Help the learners work together in outlining two paragraphs. Prepare a selection on the chalkboard, a chart, or a worksheet. Read the selection to note the purpose and main ideas of the article. Discuss the main topics. Have the students write these main ideas on paper.

Use paragraphs from social studies and science texts for outlining practice, to help the learners organize the information being read.

Answers and/or Criteria

The learner, given a short article, will identify its main ideas and the important details and will arrange them in outline form.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Identification: Two-Level Outline

Objective No. KS11

Objective

Given the form of an outline, the learner will identify the main topics and subtopics.

Teaching/Learning Strategy

Provide an outline form for the learners. Have the learners read a selection and place the items in their appropriate place on the outline. Use articles from current events papers, readers, content areas, and magazines.

Mapy potrzebne są nam w szkole do nauki wielu przedmiotów takich jak: historia, geografia, wydarzenie współczesne. Są to przeważnie mapy polityczne, ponieważ mają oznaczone granice poszczególnych państw. Z chwilą, gdy uczymy się o naszym mieście, posługujemy się inną mapą. Jest to plan miasta. Na takim mapie-planie zaznaczone są bardzo szczegółowo ulice, ważne budynki, parki, tory kolejowe, autostrady itd. Kierowcy samochodów wolą mapy drogowe lub samochodowe, na których znajdują szereg informacji nie tylko na temat dróg, ale również o stacjach benzynowych, restauracjach itp. Kosmonauci mają mapy nieba, na których znaczą swe położenie w czasie lotów kosmicznych. Dla marynarzy są mapy nawigacyjne z informacjami na temat oceanów.

Człowiek rozpoczął rysować mapy jeszcze w czasach pierwotnych. Pierwsze mapy rysowane były na ścianach jaskiń. Później, dzięki aparatom pomiarowym zaczęto robić mapy coraz bardziej dokładne. Do dziś jednak są tereny, których jeszcze nie zbadano i mapy tych terenów zrobione są jedynie z obserwacji.

Fotografika i teleskopy astronomiczne są środkami dzięki którym rysuje się dokładne mapy dla użytku pilotów, marynarzy kierowców i kosmonautów.

I.

- A. _____
- B. _____
- C. _____
- D. _____
- E. _____

II.

- A. _____
- B. _____
- C. _____

Answers and/or Criteria

I. Rodzaje map

- A. mapy polityczne
- B. mapy miast i osiedli
- C. mapy dróg, samochodowe
- D. mapy nieba
- E. mapy nawigacyjne

II. Sposoby wykonywania map

- A. obserwacje
- B. fotografia
- C. teleskopy astronomiczne

The learner, given the form of an outline, will identify the main topics and subtopics, with 80 percent accuracy.

Skill	Study Skills	Level K
Subskill	Classification: Notetaking	Objective No. KS12

Objective Given an article, the learner will take notes on the information given and assemble the notes in two-level outline form.

Teaching/Learning Strategy

Explain that it is often necessary to remember information. Tell the learners: Łatwiej jest zapamiętać jakieś informacje jeżeli zanotujemy sobie najważniejsze fakty. Musimy więc nauczyć się robić takie notatki.

Provide a form on the chalkboard for the learners to follow when they begin taking notes. Direct the learners to fold their paper in half to make two columns: one for the main ideas - myśli przewodnie, the other for the subtopics - myśli pomocnicze.

Myśli przewodnie

- I.
- II.

Wiadomości pomocnicze

- A.
- B.
- C.
- A.
- B.

Tell the learners: Przeczytajcie ten artykuł. Wypiszcie wszystkie najważniejsze wiadomości. Wypiszcie potrzebne szczegóły, które uzupełniają podane wiadomości.

Write the topics on the board. Guide the learners in rereading the article to note facts which support or explain each topic. Direct the learners to write these facts in the column next to the main topic they support. Write subtopics on the board. Guide the learners in a discussion about the similarity notes have to an outline. Direct the learners in arranging the notes into outline form.

Answers and/or Criteria

The learner will take notes on an article and assemble them in two-level outline form, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Explanation: Graphs

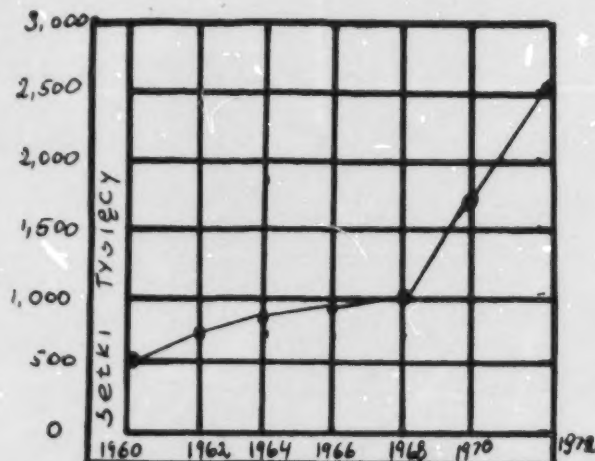
Objective No. KS13

Objective

Given a graph, the learner will explain the trends revealed by the data.

Teaching/Learning Strategy

Distribute copies of a graph, such as the one shown. Have the learners study the graph and explain the trend(s) revealed by the data. Guide the learners to make these observations:

Ilość rowerów
w Chicago

1. Ilość rowerów w Chicago stale wzrasta.
2. Bardzo duży wzrost ilości rowerów można zauważyć w latach 1968 i 1972.
3. Ilość rowerów w Chicago podwoiła się w r. 1968, w porównaniu z r. 1960.
4. Zestawiając dane z lat: 1960 i 1969, stwierdzamy, że ilość rowerów potroiła się.
5. W roku 1972 ilość rowerów potroiła się w porównaniu z rokiem 1960.

Answers and/or Criteria

The learner will explain the trends revealed by the data in a graph, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Interpretation: Graphs

Objective No. KS14

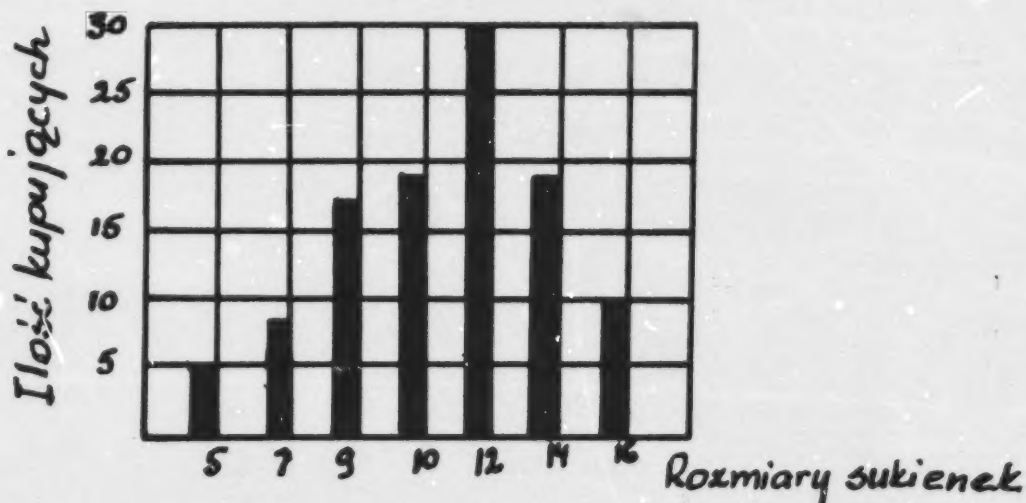
Objective

Given a graph, the learner will answer questions based on the information shown.

Teaching/Learning Strategy

Distribute copies of graphs such as the ones shown. Have the learners study each graph to answer the questions which follow.

1. Jaki jest najbardziej popularny rozmiar sukienki?
2. Jakie rozmiary cieszą się prawie taką samą popularnością?
3. Na trzecim miejscu pod względem popularności jest rozmiar
4. Do jakich wniosków można dojść patrząc na popularność rozmiarów 6 i 7?
5. Który rozmiar znajduje się na czwartym miejscu?

Answers and/or Criteria

The learner, given a graph, will answer specific questions based on the information shown, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K**Subskill**

Construction: Charts

Objective No. KS15**Objective**

Given information about content area topics, the learner will construct charts to show information.

Teaching/Learning Strategy

Explain that a chart shows information. Impress on the learners that a chart must be neat and concise in order to be effective. Review a unit on some scientific achievements of Poles. Help the learners construct a chart similar to the following:

Osiągnięcia polskich naukowców

Naukowiec	Osiągnięcie	Użyteczność wynalazku
Maria Curie-Skłodowska	pierwiastki radioaktywne	stosowane w medycynie
Kazimierz Funk	witaminy	nieodzowne dla normalnego rozwoju
Kazimierz Fayans	izotopy	ważny składnik laboratoryjny w medycynie
Ignacy Łukaszewski	lampa karbitowa	źródło światła

Answers and/or Criteria

The learner will construct charts to show information about content area topics, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Construction: Diagram

Objective No. KS16

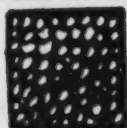
Objective

Given information about a topic, the learner will construct a diagram to illustrate the information.

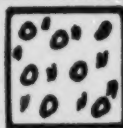
Teaching/Learning Strategy

Review the concept of a diagram. Explain that a diagram is a drawing which helps us understand how something is put together, arranged, or operated. View several examples of useful diagrams in the content area texts, encyclopedias, and special dictionaries. Discuss their purpose and effectiveness. Read information about a topic in reference books or social studies, science, or math texts. Discuss the information gained. Discuss how some of the information can be shown in diagrams. Direct the learners to construct diagrams to illustrate a specific concept. Use the following examples:

Cząsteczki - molekuly w trzech stanach materii

ciało stałe

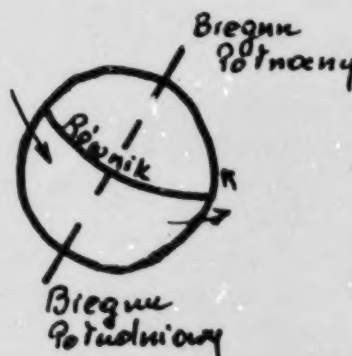
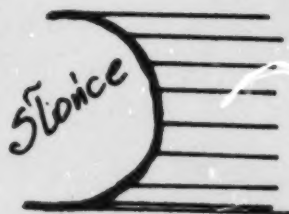

ciecz

gaz

Co jest powodem nocy i dnia?

Answers and/or Criteria

The learner, given information about a topic, will construct a diagram to illustrate the information, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Level K

Subskill Construction: Time line

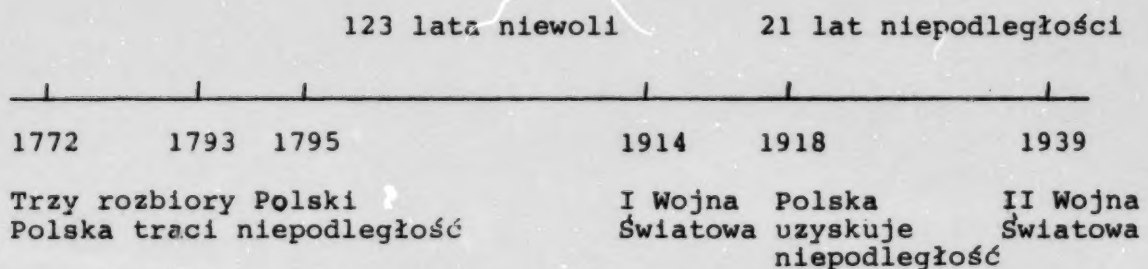
Objective No. KS17

Objective Given a content area reading selection, the learner will construct a time line to depict a sequence of events.

Teaching/Learning Strategy

Tell the learners: Bardzo często bywa tak, że jeżeli chcemy przedstawić jakieś wydarzenie historyczne, ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozpiętość czasu pomiędzy jednym a drugim zajściem, posługujemy się wykresem tzw. linii chronologicznej. Dzięki takiemu wykreślowi bardzo łatwo, naocznie przekonać się, czy okres pomiędzy jednym a drugim wydarzeniem był długi, czy krótki.

Przypatrzmy się jak wyglądała historia niepodległej Polski i Polski w niewoli.

Have the learners construct a time line to depict a sequence of events similar to the one above.

Answers and/or Criteria

The learner will construct a time line to depict the sequence of events described in a subject area reading selection, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K**Subskill**Summarization: Main Points
of a Selection**Objective No.** KS18**Objective**

Given a selection, the learner will write concise summaries identifying the main points of view expressed in the selection.

Teaching/Learning Strategy

Guide the learners to read a specific selection from content area material. Discuss each paragraph--leading with the questions *kto? co? kiedy? gdzie? i jak?*--to bring out ideas conveyed. Have the learners tell or list important ideas. Guide the learners in writing one-or-two sentence summaries for each paragraph.

Tell the learners: Streszczenie jakiegoś utworu lub artykułu, jest to krótkie przekazanie w jednym lub dwóch zdaniach najważniejszych wiadomości - informacji, które są w nim zawarte. Przeczytajcie poniższy artykuł i napiszcie jego streszczenie.

GÓRALE

U podnóża Tatr mieszkają górale podhalańscy. Wielu górali podhalańskich zajmuje się pasterstwem. Wypas owiec odbywał się dawniej w Tatrach. Obecnie, ze względu na ochronę przyrody, owce z okolic Tatr wywozi się na pastwiska w Bieszczadach. Zachowały się jednak starodawne obyczaje pasterskie.

Późną wiosną starszy owczarz, baca, wraz z pomocnikami, juhasami, pędzi na pastwiska stada owiec. Jest to redyk. Z daleka słysząc pbrzękiwanie dzwoneczków zawieszonych na szyjach owiec. Całe lato, aż do późnej jesieni, owce wypasają się na halach i połoninach. Pasterze mieszkają w szałasach i zajmują się pilnowaniem stada. Z mleka owiec wyrabiają świeże sery, zwane oscypkami. Owce dostarczają także mięsa, wełny i skór na kozuchy. Jesienią pasterze ze stadami wracają do wiosek góralskich.

Answers and/or Criteria

Górale to ludzie mieszkający u podnóża Tatr. Zajmują się oni hodowlą owiec. Owce dają ser, mięso, wełnę i skóry na kozuchy.

The learner will write a concise summary of a selection identifying the main points, with 80 percent accuracy.

Skill	Study Skills	Level K
Subskill	Explanation: Paraphrasing	Objective No. KS19

Objective Given a paragraph from a unit in a content area text, the learner will paraphrase each sentence, using words which do not alter the author's meaning.

Teaching/Learning Strategy

Tell the learners: Parafrazowanie, jest to przekazanie myśli autora własnymi słowami. Jest to dosłownie powtórzenie zdania wypowiedzianego przez kogoś, używając innych słów, ale równocześnie nie zmieniając treści. Bardzo często parafraza pozwoli nam lepiej zrozumieć to, co chciał powiedzieć autor oryginalnego zdania.

Przeczytamy wspólnie mały urywek, który później, również wspólnie opowiemy własnymi słowami.

Guide the learners in reading a specific paragraph in a text. Bring out facts and ideas conveyed. Define several words that may be misunderstood. Ask for synonyms of several terms. Direct the learners to rewrite these sentences, making use of synonyms and different sentence patterns.

Answers and/or Criteria

The learner will paraphrase each sentence from a specific paragraph in a content area text, using words which do not alter the meaning, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Location: Proofreading

Objective No. KS20

Objective

Given a selection to proofread, the learner will read it and correct mistakes.

Teaching/Learning Strategy

Dictate a selection and then have the learners exchange papers and proofread each other's work.

Należy wybrać ćwiczenie z ortografii, np. poprawne pisanie wyrazów z rz, ż, ó, lub poprawne używanie znaków przestankowych.

Answers and/or Criteria

The learner will proofread a selection and will indicate and correct mistakes, with 80 percent accuracy.

Skill	Study Skills	Level K
Subskill	Identification: Reading Rate	Objective No. KS21

Objective Given various reading rates, the learner will identify and explain the function of each.

Teaching/Learning Strategy

Explain to the learners that we must develop different rates for reading different types of material. Stress the importance of purpose in determining the speed at which material should be read. Define the following terms and guide the learners in noting the need for adopting the reading rate of comprehension to the purpose and type of material being read.

Skimming - czytanie pobieżne, tego rodzaju czytanie potrzebne jest nam z chwilą, gdy staramy się znaleźć szybko najważniejsze myśli danego tekstu i kilka szczegółów. Przy tego rodzaju czytaniu przebiegamy oczyma bardzo szybko całą stronę, wyławiając potrzebne wiadomości-

Scanning - przeglądanie tekstu. Ta metoda czytania najczęściej używana jest wtedy, gdy staramy się znaleźć jedno lub dwa słowa. Najczęściej posługujemy się tą metodą szukając np. numeru telefonu, lub adres jakiejś osoby w książce telefonicznej.

Obie powyższe metody czytania należą do szybkich.

Study-type reading - czytanie uważne. Najczęściej czytamy z uwagą wtedy, gdy chcemy się czegoś dowiedzieć z danego tekstu. Czytamy w ten sposób wtedy, gdy się uczymy.

Moderate reading rate - czytanie przeciętne. Czytamy w ten sposób dla przyjemności lub w celu przyswojenia sobie jakichś wiadomości ogólnych.

Wyżej wymienione metody czytania są o wiele powolniejsze niż dwie pierwsze.

- I. Select three articles. Use one article for fast reading rate, one for study-type reading rate, and one for moderate reading rate. Construct questions suitable for each purpose. Have the learners record the time they begin and finish the reading and answering of questions for each selection. Discuss the answers to the questions with the class.

Discuss the various reading rates used for the selections. Lead the learners to state reasons for differences in the reading rate. Have the learners scan material and explain the difference between skimming and scanning.

- II. Prepare a list of reading purposes. Have the learners read the purposes and identify the appropriate rate of comprehension to be used for each. Write three purposes on the board so that the learners may refer to them.

Powody czytania

Szybkość czytania

-
1. Czytanie przyjemnych bajek
 2. Interpretacja wykresu
 3. Czytanie tekstu z fizyki, przygotowanie do doświadczenia.
 4. Szukanie potrzebnej informacji
 5. Przygotowywanie się do egzaminu z historii
 6. Szukanie numeru telefonu koleżanki

Answers and/or Criteria

1. czytanie przeciętne
2. czytanie pobieżne
3. czytanie uważne, studiowanie
4. przeglądanie tekstu
5. czytanie uważne
6. przeglądanie tekstu

The learner will identify and explain the function of various reading rates, with 80 percent accuracy.

Skill Study Skills

Level K

Subskill Application: Study-Type Reading
Rate

Objective No. KS22

Objective Given an assignment to read a selection and answer several questions related to the selection, the learner will answer the questions in an allotted period of time.

Teaching/Learning Strategy

Write on the chalkboard the three questions given below and have the learners read them. Tell the learners that the questions relate to Choloniewski's "Szkoła Rycerska" in Wypisy dla Kl. V, which they are to read rapidly for the purpose of finding the answers to the three questions. Explain the need for improving their skill in this kind of reading. Have the learners read the selection, answer the questions, and give the page and paragraph number for each answer. Allow a reasonable time period within which the learners are to complete the assignment.

Note: The learners may need practice in working within an allotted time period.

1. Dlaczego utworzono "Szkołę Rycerską"?
2. Co to jest "nowicjat"?
3. Co to jest "formularz"?

Extension Activities:

1. Give the page number and question. Have the learners write the answer and paragraph number.
2. Give the question, paragraph, and page number. Have the learners give the answer and sentence number.

Answers and/or Criteria:

1. str. 6, paragraf 1, zdanie 2.
2. str. 6, paragraf 2, zdanie 2.
3. str. 6, paragraf 3, zdanie 2.

The learner will read a selection and answer questions in an allotted period of time, with 80 percent accuracy.

Skill	Study Skills	Level K
Subskill	Application: Tachistoscopic Device	Objective No. KS23
Objective	Given a handmade or commercially produced tachistoscopic device that is being operated at a controlled, fast speed, the learner will read orally the words presented.	

Teaching/Learning Strategy

Write several phrases in a column on paper. Use as a source any of the advanced reading material of Wypisy dla Kl. V. Number the phrases. Staple the paper to a strip of tagboard. Insert the tagboard into a handmade tachistoscope. Make sure the "window" is wide enough to include the number. Call a number, and have the learner move the list to that number and read the phrase. Instruct the learners to read all the phrases in numerical order in time with the tapping of a pencil or the metronome. Increase the speed of the typing progressively until the learners are able to read the selection at a given speed.

Extend this activity to include tagboard strips of English phrases and stories.
When available, make use of a commercially produced reading machine.

Answers and/or Criteria:

The learner will read orally words presented on a handmade or commercially produced tachistoscopic device at a controlled, fast speed, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Interpretation: Map Reading

Objective No.KS24

Objective

Given a map and the words grid, legend, and scale, the learner will identify and use each to determine specific locations.

Teaching/Learning Strategy

Review map skills with the learners. Display and discuss the features of several maps. Tell the learners--

Narysować mapę, to znaczy powierzchnię kuli ziemskiej przedstawić na karcie papieru, która ma powierzchnię płaską. Mapa jest zmniejszonym i przybliżonym obrazem całej powierzchni Ziemi lub jej części. Mapa niewielkiego obszaru przypomina obraz tego, co zobaczyłby człowiek patrzący na Ziemię z wielkiej wysokości. Na każdej mapie mamy podziałkę. Wyraża ona, ile razy razy zmniejszone są rzeczywiste odległości między poszczególnymi miejscami na powierzchni Ziemi. Rysunek siatki równoleżników i południków na powierzchni płaskiej, na mapie, nazywamy siatką kartograficzną. Za pomocą siatki kartograficznej określamy długość, szerokość, geograficzną. Każda mapa posiada legendę. Legenda, to wytłumaczenie znaków używanych do przedstawienia danego terenu na tej mapie.

Present a map which includes a grid, a scale, and a legend. Prepare several questions that the learners will answer after studying the map. Sample questions follow.

Przypatrzcie się mapie i odpowiedzcie na następujące pytania.

1. W jaki sposób zaznaczone są stolice poszczególnych państw?
2. Każdy odcinek na podziałce - skali mapy reprezentuje jaką odległość?
3. Na jakiej szerokości i długości geograficznej znajduje się Warszawa?
4. Jakie miasto znajduje się w kwadracie F5 ?
5. Jak jest położenie Krakowa?
6. Jaka jest funkcja siatki kartograficznej?
7. Jaka jest rola legendy?
8. Do czego służy skala mapy?

Answers and/or Criteria

The learners will identify the words grid, legend, and scale and use them to determine specific locations, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Location: Globe Usage

Objective No. KS25

Objective

Given a list of questions concerning the size, direction, and location of various land masses and bodies of water, the learner will indicate the answers on the globe.

Teaching/Learning Strategy

Review understanding of continents, oceans, lakes, and islands.
Review the purpose of using a globe, meridians, and parallels.
Prepare statements similar to the ones below. Explain:

Wykonajcie polecenia:

1. Wymień trzy oceany.
2. Wymień wszystkie lądy - kontynenty.
3. Na półkuli zachodniej znajdują się następujące lądy: _____
4. Na półkuli wschodniej znajdują się następujące lądy: _____
5. Europa znajduje się na _____ od Afryki.
6. Azja znajduje się na _____ od Europy.
7. Morze Arktyczne znajduje się na _____ od Azji.
8. Przez jakie oceany musimy płynąć z Europy do Australii?
9. Który ocean znajduje się w całości na półkuli wschodniej?
10. Które lądy oblewa Ocean Spokojny?

Answers and/or Criteria

The learner will indicate the answers to questions concerning the size, direction, and location of various land masses and bodies of water on a globe, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Interpretation: Map Reading

Objective No. KS26

Objective

Given a physical-political map, the learner will use the scale of elevation to explain elevation features.

Teaching/Learning Strategy

Explain what the elevation of land means. Tell the learners--

Jeżeli chcemy określić wysokość różnych miejsc w terenie, musimy zdawać sobie sprawę od jakiego poziomu mierzymy. Na mapach wysokość miejsc zaznacza się za pomocą poziomicy. Wysokość danego terenu mierzona jest od poziomu morza. Granicę między lądem a morzem nazywamy linią brzegową. Wobec tego, że poziom spokojnego morza jest wszędzie prawie jednakowy, to i linia brzegowa znajduje się wszędzie na tej samej wysokości, to jest na wysokości poziomu morza. Wysokość mierzona od poziomu morza nazywamy wysokością bezwzględną.

Display a physical map so that the learners may view it. Direct learners' attention to the colors on the map and the legend. Have the learners view the legend and do the following:

1. Wskaż linię wskazującą poziom morza.
2. Popatrz na legendę mapy i powiedz jaki kolor odpowiada wzniesieniu na 1000m. ponad poziom morza.
3. Znajdź na mapie Polski najwyższy szczyt Tatr i podaj jego wysokość.
4. Jakim kolorem zaznaczone są obszary nizinne?

Distribute desk maps of an area or copies of these maps to the learners. Direct the learners to use the classroom map and the scale of elevation to indicate the elevations of the places depicted on their individual maps. Have the learners place an elevation key on their maps.

Answers and /or Criteria

The learner will use the scale of elevation of physical-political map to explain elevation features, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Location: Map Reading

Objective No. KS27

Objective

Given a map, the learner will use latitude and longitude to locate specific places.

Teaching/Learning Strategy

Review understanding of latitude and longitude. Distribute desk maps of an area showing latitude and longitude lines. Give each learner a set of questions requesting the longitude and latitude of specific places. Have the learners refer to their desk maps to note the location before writing the latitude and longitude location.

Answers and/or Criteria

The learner will use a map's latitude and longitude lines to locate specific places, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level K

Subskill

Computation: Map Reading

Objective No. KS28

Objective

Given a map and a scale of kilometers, the learner will compute distances from one area to another.

Teaching/Learning Strategy

Review the concept that the scale is the relation of distance on the map to the area it represents. Direct the learners to observe the legend of the map being viewed. Read the scale. Have designated learners explain what a centimeter on this map represents. Have the learners copy the map scale bar at the edge of a piece of paper or tagboard. Have designated learners use the bar as a ruler to measure distances on the map.

Distribute desk maps or use Atlas Geograficzny dla klasy IV. Discuss the scale. Have the learners measure the distances and answer specific questions.

1. Na naszej mapie 1 cm. równa się _____ km.
2. Odległość pomiędzy Krakowem a Warszawą na mapie wynosi _____ cm.
Znaczy to, że Warszawa leży _____ km od Krakowa.
3. Odległość pomiędzy Łodzią i Warszawą wynosi _____ km.
4. Łódź leży w odległości _____ km od Szczecina.
5. Kłodzko oddalone jest od Zakopanego o _____ km.

Answers and/or Criteria

Answers will depend on the map being used.

The learner will use a scale of miles to compute distances on the map from one area to another, with 80 percent accuracy.

Skill

Study Skills

Level _K**Subskill**

Interpretation: Map Reading

Objective No. KS29

Objective

Given a map and key, the learner will interpret shadings, colors, and symbols to answer specific questions.

Teaching/Learning Strategy

Display a physical map. Review the concept that color is used in maps to tell us important things about the earth's surface. Point to colors in the legend. As each color is indicated, have designated learners locate places on the map with that particular color. While the learners are identifying, read what the legend says about it. Explain to the learners--

Kolory na mapie mają swoje, ściśle określone znaczenie. Na mapach fizycznych oznaczają one kształt powierzchni ziemi i głębokość oceanów. Odcienie koloru niebieskiego wskazują na głębokość oceanów, im ciemniejszy, tym głębszy ocean. Kolor zielony oznacza równiny, a od żółtego aż po ciemno brązowy - wyżyny i góry. Na mapach administracyjnych lub politycznych, kolory oznaczają granice państw, albo dzielnic.

Use the classroom map to show contours. Note the symbols. Have designated learners locate these symbols on the map. Distribute questions to the learners. Have the learners use the map to fill in blanks of the following sentences:

1. Na północy Polski przeważa kolor _____
2. Legenda mapy objaśnia, że ciemno zielony oznacza _____
3. Kolor jasno żółty oznacza wysokość _____
4. Różne odcienie koloru niebieskiego oznaczają _____
5. Góry znajdują się na _____ Polski.

Answers and/or Criteria

1. zielony 2. niziny 3. ponad 1000 m. nad poziomem morza
4. głębokość mórz i oceanów 5. południu

The learner, given a map key, will interpret shadings, colors, and symbols to answer specific questions, with 90 percent accuracy.

Skill	Study Skills	Level K
Subskill	Identification: Parts of a Sentence	Objective No. RS30

Objective Given several sentences, the learner will identify the subject and predicate.

Teaching/Learning Strategy

Review subject and predicate functions. Explain that we must understand how a sentence is put together. Tell the learners--

Część zdania oznaczająca osobę lub rzecz która coś robi lub z którą coś się dzieje, nazywa się podmiotem. Odpowiada na pytania kto? co?

Część zdania która mówi o tym, co robi ta właśnie osoba lub rzecz, będąca podmiotem, lub co się z nią dzieje, nazywa się orzeczeniem. Odpowiada na pytania: co robi, robił, zrobił, robi, podmiot? co się dzieje, działa, będzie działało, z podmiotem? jaki jest, był, został, podmiot? kim lub czym jest, był, został, podmiot?

1. Kobieta wstaje.
2. Dziecko śpi.
3. Dziewczynka pisze.
4. Dziadek otworzył oczy.
5. Wiesław złamał konar drzewa.
6. Huragan zerwał dachy z kilku domów.
7. Lotnik zwiększył szybkość i samolot zniknął za chmurami.
8. Andrzej chętnie pomaga swoim kolegom.

Answers and/or Criteria:

The learner will identify the subject and predicate in given sentences, with 80 percent accuracy.

LEVEL K
LITERATURE

129

131

Skill Literature
Subskill Poetry: Rhythm

Level K
Objective No. KL1

Objective Given two poems orally, the learner will choose the one in which the tempo best fits the theme.

Teaching/Learning Strategy

Use the poems "Tańcowanie," J. Porazińska, and "Latarnia Morska," M. Terlikowska, both in the Literature Resource Materials, or poems of your choice.

Have the learners close their eyes and listen while you read the poem. Emphasize the joyful, spontaneous dancing of little girls and sounds made by their "instruments" - sticks and stalks. Ask questions similar to these:

1. Opowiedzcie co widzieliście słuchając tego wiersza?
2. Co pomaga nam wyobrazić sobie taniec dziewczynek?
3. Czym autorka sugeruje wesoły nastrój wiersza?
4. Jak poetka opisuje "podłogę taneczną" dziewczynek?
5. Gdzie tańczą dziewczynki?

Read "Latarnia Morska" aloud. Ask the learners which of the two poems has a rhythm which best fits the idea and action in the poem. Have the learners read "Tańcowanie" chorally, accompanied by improvised instruments. Tape and play back.

Answers and/or Criteria:

The learner, after hearing two poems, will identify the one in which the tempo best fits the theme.

Skill Literature
Subskill Poetry: Imagery

Level K
Objective No. KL2

Objective Given a poem orally, rich in visual imagery, the learner will list the images he/she remembers.

Teaching/Learning Strategy

Use the poem "Dokoła Ogieńka," Janina Porazinska, of the Literature Resource Materials.

Read the poem aloud several times as the learner listens for the word pictures. Assist the learners in visualizing the imagery. Ask questions, such as the following:

1. Gdzie odbywa się akcja tego wiersza?
2. Dlaczego poetka mówi w wierszu, że "trzaska ogień"; co to trzaska?
3. Co pachnie i dlaczego?
4. Jaki jest nastrój tego wiersza?
5. Co robią dzieci?
6. Co robi Małgorzatka?
7. Co przyniosła Jagna?
8. Co zrobią dziewczynki z resztkami swych ziemniaków?
9. Co czujecie po usłyszeniu tego wierszyka?

Answers and/or Criteria:

1. na polu
2. gałązki palące się
3. jałowiec, który się pali
4. bardzo wesoły
5. pięką ziemniaki
6. kijkiem grzebią w ognisku
7. soli
8. dadzą zwierzętom
9. ochotę iść na pole i piec ziemniaki, jest wesoły, itd.

The learners, after hearing a poem rich in visual imagery, will list the images they remember.

Skill Literature
Subskill Poetry: Sensory Language

Level K
Objective No. KL3

Objective Given a poem rich in sound imagery, the learner will list the sounds remembered.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read the poem "Jedzie pociąg z węglem," Zbigniew Obniski, of the Literature Resource Materials. Read the poem several times, telling the learners to listen for the sounds described. Tell the learners--

Cały rytm wiersza sugeruje turkot jadącego pociągu. Np.--

- tłoki słuchają
- już sapie, już pędzi
- drży ziemia
- mknie pociąg aż dudni

Answers and/or Criteria

The learner will list sounds remembered from a poem rich in sound imagery. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature
Subskill Poetry: Sensory Language

Level K
Objective No.KL4

Objective Given a color poem orally, the learner will create an original color poem.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read the poem "Choinka," Lucyna Krzemieniecka, of the Literature Resource Materials.

Read the poem aloud several times, directing the learners to listen for the word pictures. Guide the learners in interpreting the poem by asking the following questions:

1. Kim jest panienska w zielonej sukience?
2. Co to są złociste łańcuszki, srebrne i szklane nici?
3. Dlaczego "panienka" ma się odpowiednio zachować jak przyjdą dzieci?
4. Co ma pokazać dzieciom?
5. Jakie perfumy ma "zielona panienska"?

Have the learners write an original color poem. Choose one color and write a catalog poem - a list of impressions or things the color brings to the minds of the learners.

Answers and/or Criteria

1. choinka .
2. łańcuchy i "anielskie włosy"; ozdoby choinkowe
3. aby godnie przyjąć dzieci.
4. wiewiórkę i parę motyli, płonącą wśród gałązek świeczkę, błyszczącego ptaszka i zgrabną łódyczkę.
5. żywicowe - zapach żywicy.

The learner, after listening to a poem rich in color imagery, will write a simple poem about colors. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill Literature
Subskill Poetry: Sensory Language

Level K
Objective No. KL5

Objective Given a poem about taste sensations, the learner will create an original taste poem.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "Kokoszka-smakoszka," Jan Brzechwa, of the Literature Resource Materials.

Read the poem aloud several times. Discuss the following questions:

1. Czy w wierszu jest mowa o jedzeniu?
2. O jakich potrawach wspominają?
3. Którą z tych potraw lubisz?
4. Jaka jest wasza najukochańsza potrawa?

Have the learner write an original "taste" poem. Choose a special Polish occasion, such as a Polish wedding, a Polish Christmas Eve supper, a picnic lunch, special cold foods - cold soups, etc., or some particular family occasion.

Napiszcie swój własny wiersz na temat jedzenia i smaku.

Answers and/or Criteria:

The learner will react to a poem about taste sensations by writing a simple verse, rhymed or unrhymed, about taste sensations. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill

Literature

Level K

Subskill

Poetry: Mood

Objective No KL6

Objective

Given a poem of mystery, the learner will list the words that create a mysterious mood.

Teaching/Learning Strategy

Read "To lubie," Adama Mickiewicza, of the Literature Resource Materials.

Direct the learners to close their eyes and listen for the word pictures. Ask for personal reactions. Encourage the learners to describe the images they saw as the poem was read.

Ask the learners to suggest a word to describe the mood of this poem. Guide them to an interpretation of this mood as "mysterious." Ask the learners to identify words and phrases that create this mysterious mood, from the text given to them.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a poem of mystery, will identify the words or phrases that create the mysterious mood.

Skill	Literature	Level
Subskill	Poetry: Alliteration	Objective No. KL7

Objective Given a poem orally, containing alliteration, the learner will create an original poem using alliteration.

Teaching/Learning Strategy

Distribute to the learners worksheet copies of the poem included here.

Read the poem aloud. On the second reading, invite the learners to read along to enjoy the sounds created by the alliterative words.

Discuss the use of alliteration and rhythm patterns to create the the sounds:

Aliteracja polega na rozpoczynaniu szeregu wyrazów od podobnych głosek, ale nie w celu naśladowania głosów przyrody jak to jest w onomatopei, lecz w celu doraźnej ekspresji, utrzymania tonacji utworu w obrębie jednorodnych dźwięków. Aliteracja w języku polskim często używana jest w przysłówkach, jak np. Kruk krukowi oka nie wykole, albo Wart pałac Paca a Pac pałaca.

Increase the learners' understanding of the concept of relating sound to sense by encouraging them to create an effect.

T. Kubiak - Nie do przetłumaczenia

Barbaro z barbakanu, czemu broszą broisz.
 Brosza broni bezbronnych przed księżycem ostrym,
 lecz czemu nie wspomniałaś swej imiennej siostry
 Barbary z Nikodemii
 i Heleny z Troi,
 i Cecylii z Sewilli,
 stu dam bezimiennych,
 którym się już sprzykrzyło życie na tej ziemi.
 Mogłabyś wtedy pięknie zapomnieć o broszy,
 bo brosza jarmarczna nie warta trzech groszy.
 Księżyc w barbakanie ryje w broszy ostry,
 Barbaro już barbancka w tej broszy z beryli
 pozwól, że między bary wiersz wróci,
 wart chłosty,
 kto drwi ze słów, którymi
 pisano
 do
 Maryli.

Answers and/or Criteria

The learner, after listening to a poem containing alliteration, will create an original poem using alliteration.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Poetry: Original Limericks and Polish Nonsense Verses	Objective No. KL8
Objective	Given limericks and Polish nonsense verses, the learner will differentiate between them and write an original nonsense verse.	

Teaching/Learning Strategy

Note: The field of the limerick is unfamiliar ground for Polish speakers. Since the limerick is a form of verse popular in their new land, learners should gain familiarity with limericks through hearing them and comparing them to their closest Polish counterpart, short nonsense verses.

Read aloud, or have a model read, some limericks of Edward Lear, Ogden Nash, or other authors. Explain that the form adds to the enjoyment of the subject matter, which is not only funny but employs the last line for a twist to the story it tells.

Limerick, jest to specjalna forma wiersza, spotykana w literaturze angielskiej. Jest to żartobliwy utwór epigramaryczny, o treści komiczno-groteskowej. Składa się on najczęściej z pięciu wersów o układzie rymów aabba.

Read some Jan Brzechwa short verses, such as Tygrys, Kangur, Lew, Niedźwiedź, Słoń; for the comparison. Have the learners suggest subject matter and write original Polish nonsense verses.

Answers and/or Criteria

The learner will differentiate between English limericks and Polish nonsense verses, and write an original Polish nonsense verse.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Poetry: Story Sequence	Objective No.KL9

Objective Given a story poem orally, the learner will arrange in proper sequence a list of sentences describing the action.

Teaching/Learning Strategy

Assign the story poem "Smierc Pulkownika," Adam Mickiewicz, Wypisy dla klasy V, p.54.

Have several learners read it aloud in small groups or singly. As a group project, prepare a list of eight sentences describing the action in the poem. List these sentences on the chalkboard. Copy the sentences on the sentence strips. Erase the sentences from the board. Arrange the sentence strips in random order and have volunteers arrange them in sequence.

Distribute ditto sheets on which the sentences are arranged out of sequence. Direct the learners to number them to show correct sequence.

Have the learners create a set of illustrations for the poem, based on the above sentences describing the action. Assign several persons to work together on each illustration.

Have the learners memorize the poem for individual class recitation and choral reading.

Answers and/or Criteria

The learner, given a story poem, will arrange in sequence a list of sentences describing the action, with 100 percent accuracy.

Skill

Literature

Level K

Subskill

Folklore: Plot

Objective No. KL10

Objective

Given a folk tale orally, the learner will create a picture story of the plot.

Teaching/Learning Strategy

Prepare a worksheet of the folk tale "Jurata - królowa Bałtyku" from the Literature Resource Materials.

Discuss the origin of folk tales. Explain that ages ago men invented explanations for things they did not understand, because they had no scientific explanations for them. Tell the learners--

Baśnie ludowe są utworami niewielkich rozmiarów o treści fantastycznej, pełne cudowności. Są one związane z wierzeniami magicznymi. Ukazują dzieje ludzkich bohaterów swobodnie przekraczających granice między światem realistycznym a strefą sił nadnaturalnych. Najczęściej tłumaczą one zjawiska trudne do zrozumienia. Dla przykładu, bajka o Juracie, tłumaczy skąd znalazły się kawałki bursztynu na brzegach morza Bałtyckiego. Baśnie te, początkowo przekazywane były drogą ustną, z pokolenia na pokolenie, później zostały zapisane i przetrwały do dnia dzisiejszego. Stanowią bardzo ważny składnik literatury danego kraju. Prawie każdy kraj, ma swe własne baśnie i legendy.

"Jurata - królowa Bałtyku," zawiera wytłumaczenie:

1. Skąd wzięły się bursztyny.
2. Kształt flądry.
3. Głosy dochodzące od strony wzburzonego morza.

Udowodnij na podstawie tekstu te trzy wytłumaczenia.

Narysujcie historyjkę obrazkową zawierającą treść tej baśni.

Answers and/or Criteria

The learner will draw a simple picture story of the plot of a given folk tale. Line drawings are acceptable.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Fiction: Conflict	Objective No. KL11

Objective Given a story, the learner will explain what causes the conflict.

Teaching/Learning Strategy

Read the folk tale "Jurata - królowa Bałtyku," objective KL10.

Guide the learners to identify the forces in the story that cause the conflict or struggle.

Tell the learners--

Konflikt - jest to napięcie pomiędzy przeciwstawnymi dążeniami postaci w utworze.

Ask questions, such as--

1. Dlaczego królowa Jurata była zła na rybaka?
2. Co postanowiła zrobić?
3. Dlaczego król zezłościł się na Juratę?
4. Kto był zwycięzcą w tej wojnie?

Guide the learners in writing a single paragraph explaining the conflict in the story. Have the learners identify at least one element of conflict or struggle in Jurata - królowa Bałtyku or some other selected story for this level.

Answers and/or Criteria

The learner, given a story, will explain what causes the conflict.

Skill Literature

Level K

Subskill Folklore

Objective No. KL12

Objective Given a fairy tale about a tiny person, the learner will name two other stories with the same theme.

Teaching/Learning Strategy

Read one of the following fairy tales about a tiny person: "Tomciu Paluszek," "Celineczka," "Królewna Śnieżka i siedmiu krasnoludków," "O krasnoludkach i sierotce Marysi," or others.

Discuss the similarities in some stories with the same theme. Encourage the learners to cite some examples of such stories.

Have the learners make a diorama depicting scenes from these tales, using details from the stories to guide them. Instruct them to prepare these tales for story telling to other groups.

Write these sentences on the chalkboard and direct the learners to fill in the blanks:

1. "Celineczka" jest baśnią o małej dziewczynce.
2. "Królewna Śnieżka" jest również baśnią o _____
i równie małych _____.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a story about a tiny person, will give the names of at least two other stories with the same theme.

Skill Literature

Level K

Subskill Folklore: Original Myth

Objective No. KL13

Objective Given a myth, the learner will create an original myth.

Teaching/Learning Strategy

Refer to Mitologia Grecka Parandowskiego. Ask the learners to tell what they know about the origins of myths. Discuss some of the characteristics of Greek myths. Explain:

Mit - opowiadanie wyrażające wierzenia jakichś ludów. Dotyczyło ono najczęściej tego, co było na początku, opowiadało o powstaniu bogów, ludzi, światów; jego bohaterami były istoty boskie lub co najmniej wyposażone w ponad ludzkie właściwości. Najbardziej znane są mity greckie.

Read one of the myths aloud. Ask questions, such as--

1. Czy to opowiadanie wyjaśnia jakieś nadzwyczajne wydarzenie? Jakie?
2. Czy możecie sobie przypomnieć podobne opowiadanie? Jakie?

Have learners write an original myth explaining something in the heavens or some natural phenomenon on earth. Write some examples on the board.

Suggestie:

1. Dlaczego słońce wschodzi na wschodzie, a zachodzi na zachodzie?
2. Skąd się wzięły grzmoty i błyskawice?
3. Dlaczego mamy noc i dzień?
4. Skąd się bierze deszcz?
5. Skąd się bierze grad?
6. Dlaczego płatki śniegu mają kształt małych gwiazdek?

Answers and/or Criteria:

The learner, after hearing a myth, will create an original myth. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill

Literature

Level K

Subskill

Fiction: Characterization

Objective No. KL14

Objective

Given a realistic story, the learner will identify the major and minor characters.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "Łobuz", J. Pietrkiewicz, Wypisy dla kl. V, str. 95.

Explain--

Bohater opowiadania odgrywa w nim bardzo ważną rolę. Jest on bezpośrednio związany z akcją opowiadania, bo właśnie o nim jest mowa. Postacie pozostałe, które występują w opowiadaniu "pomagają" jedynie bohaterowi w jego przygodach.

Przeczytaj uważnie czytanekę "Łobuz" i odpowiedz na pytania:

1. Kto jest bohaterem tej czytanki?
2. Wymień kilka postaci ubocznych występujących w tej czytance.
3. Na czym polega konflikt tego opowiadania?
4. Dlaczego opowiadanie to jest interesujące?
5. W którym miejscu jesteśmy najbardziej niecierpliwi rozwiązaniu problemu?

Answers and/or Criteria:

1. Olek Milczarski - Łobuz
2. Matka, ojciec, ksiądz, kolejarz, chłopcy, itd.
3. Chłopiec próbuje na własną rękę walczyć z Niemcami.
4. Nigdy nie wiemy co nowego wymyśli Olek.
5. Moment przed wykołajeniem pociągu.

The learner, after hearing a realistic story, will identify the major and minor characters.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Fiction: Characterization	Objective No. KL15

Objective Given a character from a story, the learner will describe traits as revealed through actions.

Teaching/Learning Strategy

Read "Orzeł," Jaroslawa Iwaszkiewicza, of the Literature Resource Materials.

Assist the learners to identify character traits of Jurkowski as revealed through his actions, traits such as the following

cichy, mało mówny	- Jurkowski był synem rybaka i nigdy nie lubiał dużo o sobie mówić. Widziano go na zebraniach patriotycznej młodzieży, ale nigdy nie słyszano.
odważny	- Jurkowski, pomimo, że bardzo bał się wysokości zgłosił się na ochotnika, aby umocować orła na wieży.
zaradny	- pomimo trudnych bardzo warunków potrafił poradzić sobie z zawieszeniem orła.

Ask for volunteers to read aloud or tell the selections which describe the above actions.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a story, will identify at least two traits of character which are revealed through his/her actions.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Fiction: Characterization	Objective No. KL16

Objective Given a character from a story, the learner will describe character traits as revealed by dialogue.

Teaching/Learning Strategy

Continue using "Orzeł," as in KL15.

Assign a group of five learners to this project. Direct them to make a chart on which they list the previously identified character traits of Jurkowski. Have each learner choose a trait and then go through the story and select dialogue which reveals that particular trait.

Direct the learners to report on this project to other learners by displaying the chart and reading aloud the dialogue which reveals the character traits listed.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a story, will describe character traits as revealed by the dialogue.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Fiction: Theme	Objective No. KL17

Objective Given a realistic story, the learner will explain the theme.

Teaching/Learning Strategy

Continue with the story "Orzeł" by Jarosław Iwaszkiewicz.

Guide the learners to an understanding of the author's attitude toward the people and events in the story by asking questions, such as the following:

Jaki był waszym zdaniem stosunek autora do opisanego zdarzenia?
Co chciał przez to powiedzieć autor?

Assist the learners to recognize that in this story the author is making the point that--

Patriotyzm i odwaga jest bardzo ważnym czynnikiem w życiu.
Opowiada o tym jak obywatele Sandomierza wyrażali swe uczucia patriotyczne.

Direct the learners to write two sentences explaining how the author felt about Jurkowski and the citizens of Sandomierz.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a story, will explain the theme.
Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill

Literature

Level K

Subskill

Fiction: Point of View

Objective No. KL18

Objective

Given a realistic story, the learner will decide whether it is written in the first or the third person.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "Jak się Kubie Łokietkowi spalił dom," Wypisy dla kl. V., p. 40.

Guide the learners to a fuller understanding of the characters, plot, and setting of the story by asking questions and giving directions, such as the following:

1. Jaką wiadomość przyniósł w nocy ktoś z sąsiadów?
2. Kto pobiegł zobaczyć palącą się chałupę Kubu Łokietka?
3. Co o Kubie opowiedział ojciec?
4. Gdzie to wszystko się działo?
5. Jak wyglądał Kuba?
6. Jakie cechy charakteru miał Kuba?
7. Czego uczy nas ta czytanka?
8. Kto opowiada całe zdarzenie?
9. Porównaj opowiadanie ojca z opowiadaniem syna.

Explain first-person and third-person narration and how person affects all of the points discussed in the above questions. Guide the learners to become aware that this story is written in the first person.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a story, will decide whether it is written in first or third person narration.

Skill

Literature

Level K

Subskill

Folklore: Tall Tale

Objective No. KL19

Objective

Given a tall tale, the learner will describe the elements of exaggeration

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read: "Janosik" in the Literature Resource Materials. Discuss the term "tall tale."

Display illustrations. Ask the learners to describe the outrageously impossible things that Janosik did. Compare Janosik with other tall tale heroes. Ask questions, such as the following:

Dlaczego w podaniach takich jak Janosik, bohaterowie dokonują czynów niemożliwych do wykonania przez przeciętnych ludzi?

Opowiedz znane ci podobne opowiadanie amerykańskie.

Have the learners list the elements of exaggeration in "Janosik."

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a tall tale, will identify at least two elements of exaggeration that make it a tall tale.

Skill	Literature	Level x
Subskill	Folklore: Mood	Objective No. KL20

Objective Given a fantasy, the learner will choose words, phrases, and sentences from the story that create a predominant mood.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read "Dziewczynka z zapałkami," J.Ch. Andersena.

Ask the learners to describe, by choosing words and phrases used in the story, the mood of that story.

Zwróć uwagę dzieci, że pomimo tego, że opowiadanie dzieje się w Wigilię Bożego Narodzenia, najbardziej radosnych świąt w roku, mała dziewczynka z zapałkami jest smutna. Razem z dziećmi należy wybrać zdania i wyrażenia podkreślające ten smutny nastrój. Zwróć uwagę na kontrast. Autor pisze o świątkach świątecznych, o rozbrzmiewających kołędach, a równocześnie pisze o tym jak smutno i zimno jest małej dziewczynce.

Encourage the learners to create a mural of this fantasy to use as background scenery for a dramatization.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a fantasy, will identify at least three words, phrases, or sentences that create a predominant mood.

Skill

Literature

Level K

Subskill

Fiction: Humor

Objective No. KL21

Objective

Given a humorous story, the learner will describe the humorous features in one paragraph.

Teaching/Learning Strategy

Read the following humorous poem to the learners: "Małpa w kapieli" of the Literature Resource Materials.

Give the learners an opportunity to describe and discuss some of the humorous elements of the poem.

Ask the learners to illustrate humorous features of the poem.

Answers and/or Criteria

The learner, after hearing a humorous story, will identify at least two humorous features and describe them in a short paragraph. Teacher judgment will determine acceptable performance.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Nonfiction: Informational Books - Accuracy and Authenticity	Objective No. KL22
Objective	Given an informational book, the learner will list two facts which qualify the author as a specialist in his field.	

Teaching/Learning Strategy

Encourage the learners to read informational books on a variety of subjects. Post lists of informational books which correlate with units in social studies, science, and mathematics as these subjects are studied.

Introduce informational books by assembling several such books. Explain--

Książki tego rodzaju przeważnie napisane są przez specjalistów w danej dziedzinie. Są to książki informacyjne, oparte na faktach sprawdzonych naukowo. Bardzo często przy nazwisku autora, lub autorów znajdziemy szczegółowe informacje dotyczące jego wykształcenia i stanowiska jakie zajmuje w swej specjalności. Nadaje to większej wagi wiadomościom zawartym w książce.

Read aloud a chapter from one of the assembled books. Elicit reactions from the learners.

Read the informative items about the author. Ask the learners--

Co wiecie o kwalifikacjach autora tej książki?

Have the learners choose one of the assembled books and list two of the author's qualifications.

Answers and/or Criteria

The learner will list two facts which qualify the author as a specialist in his field.

Skill	Literature	Level K
Subskill	Nonfiction: Biography	Objective No. KL23

Objective Given a biography, the learner will describe the author's attitude toward the subject of the biography.

Teaching/Learning Strategy

Have the learners read the biography of Adam Mickiewicz and/or Juliusz Słowacki-- in the Literature Resource Materials.

Display pictures of Adam Mickiewicz. Play a recording of Adam Mickiewicz' poems recited by famous actors.

Read aloud the bibliographical sketch of Adam Mickiewicz. Prepare in advance questions that will draw out the learners' feelings about him, such as the following:

Kiedy żył Adam Mickiewicz?
 Czy chcielibyście poznać go osobiście, gdyby żył teraz?
 Czy autor tego życiorysu znał Mickiewicza?
 Jaka jest opinia autora życiorysu o utworach poety?
 Czy znacie jakieś utwory Mickiewicza? Jakie?

Answers and/or Criteria

The learner, given a biography, will describe the author's attitude toward the subject of the biography.